

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ISLAMISTICKÝ TERORISMUS JAKO GLOBÁLNÍ
BEZPEČNOSTNÍ HROZBA**

Autor práce: Roman Dvořák

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, PhD.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., zákon o vysokých školách, v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Dr. Štefanu Danicsovi, PhD., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DVOŘÁK, R. *Islamistický terorismus jako globální bezpečnostní hrozba: bakalářská práce*, České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2017. 73 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, PhD.

Předkládaná bakalářská práce se věnuje tématu Islamistický terorismus jako globální bezpečnostní hrozba. Jejím cílem je v teoretické rovině definovat islamistický terorismus, charakterizovat jeho znaky a na konkrétních příkladech analyzovat aktuální projevy islamistického terorismu. Hlavním cílem práce je srovnat přístup, který v boji proti terorismu zaujímají dvě nejsilnější platformy bojující s islamistickým terorismem – Spojené státy americké a Evropská unie. Z práce vyplynuly následující závěry: Americký přístup i nástroje vypovídají o tom, že Spojené státy chtějí vést proti terorismu válku a rovněž intervenovat za hranicemi státu, přičemž hodlají terorismus eliminovat proaktivně. Evropský přístup svědčí o tom, že terorismus je definován jako závažná kriminalita, která je řešena především policejními a zpravodajskými prostředky, přičemž Unie využívá i ekonomické prostředky a vojenskou sílu by nasadila jako krajní řešení.

Klíčová slova: Terorismus, Spojené státy americké, Evropská unie, protiteroristická politika, likvidační válka proti terorismu, terorismus jako závažná kriminalita, policejní a zpravodajské protiteroristické prostředky.

ABSTRACT

DVOŘÁK, R. *Islamist Terrorism as a Worldwide Safety Threat : Bachelor thesis*, České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2017. 73 s.
Supervisor: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, PhD.

Presented thesis deals with the topic of Islamist terrorism as a global security threat. In the theoretical level its aim is to define Islamist terrorism, to characterize its feature and on the concrete examples to analyze its actual manifestation. The main objective of the work is to compare the approaches which stand against the terrorism take two strongest platforms fighting with Islamist terrorism – the United States and the European Union. Work brings following conclusions: The American approach and tools reveal that the United States want to lead the war against terrorism, that they have the opportunity and as well as to intervene across the national borders whereas they intend to proactively eliminate the terrorism. The European approach suggests that the terrorism is defined as a serious crime that is primarily solved by police and intelligence agents, whereas the Union also uses economic resources and the military service would be deployed as a boundary solution.

Key words: Terrorism, the United States of America, European Union, Counter-terrorism Policy, liquidation of the war against terrorism, terrorism as a serious crime, anti-terrorism police intelligence agents.

Obsah

Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení terorismu a jeho formy	11
2.1 Problematika vymezení pojmu terorismus	11
2.2 Srovnání definice terorismu EU vs. USA	11
2.3 Typologie terorismu – islamistický terorismus	15
2.4 Statistické údaje	17
2.4.1 <i>Počet teroristických organizací (EU vs. USA)</i>	<i>17</i>
2.4.2 <i>Počet islamistických teroristických útoků (EU vs. USA)</i>	<i>18</i>
3 Projevy a dopady islamistického terorismu	20
3.1 Projevy	20
3.2 Dopady	24
3.2.1 <i>Psychosociální dopady</i>	<i>24</i>
3.2.2 <i>Ekonomické dopady</i>	<i>25</i>
4 Problematika protiteroristických nástrojů a politiky EU	28
4.1 Nástroje protiteroristické politiky EU do konce tisíciletí	28
4.2 Nástroje protiteroristické politiky EU od 11. září	29
4.3 Protiteroristické právní nástroje EU	35
4.4 Vojenské operace a civilní mise EU	35
5 Problematika protiteroristických nástrojů a politiky USA	37
5.1 Nástroje protiteroristické politiky USA	37
5.2 Protiteroristické právní nástroje USA	39
5.3 Vojenské operace a civilní mise USA	41
6 Komparace přístupu USA a EU k potírání islamistického terorismu	43
Závěr	48

Seznam použité literatury	51
Seznam použitých zkratk	57
Seznam příloh	58

Úvod

Bakalářská práce se věnuje problematice islámského terorismu. Toto téma je v současné době velmi aktuální. Islámský terorismus je totiž považován za jednu z globálních hrozeb, jejíž riziko stále roste. V současné době je hrozba islámského terorismu navíc skloňována ještě mnohem více díky ‚migrační krizi‘, se kterou se v současné době potýká evropský a severoamerický kontinent.

Cílem práce je vymezit terorismus a charakterizovat islamistický terorismus a na konkrétních příkladech analyzovat jeho aktuální projevy. A zároveň komparovat přístup, který v boji proti islamistickému terorismu zaujímají dvě nejsilnější platformy – Spojené státy americké a Evropská unie.

V práci je proto provedena komparace přístupů a strategií, které v boji proti islámskému terorismu zaujímají Spojené státy americké a Evropská unie.

K získání většiny údajů, na základě kterých je problematika islámského terorismu analyzována, je využita metoda obsahové analýzy dokumentace a odborné literatury. Komparace mezi evropským a americkým přístupem v boji a politice proti islamistickému teroru je provedena na základě synchronní komparace obou přístupů. V práci je dále využita statistická metoda hodnocení, a to při prezentaci závažnosti islámských teroristických útoků z hlediska jejich četnosti a rozsáhlosti.

Práce je rozdělena na dvě části – na část obsahující současný stav vědění a na část deskriptivně-analytickou.

První část práce pojednává o definici islámského terorismu a jeho formách.

První kapitola odpovídá na otázku – proč je obtížné shodnout se na definici terorismu, jak definují terorismus samotní jeho aktéři, jaký je rozdíl mezi definicemi termínu terorismus Evropské unie a Spojených států amerických, kam v rámci typologie spadá islámský terorismus, proč si někteří stoupenci islámu vysvětlují (korán) džihád jako svatou válku, čím je způsoben rozdíl ve vnímání počtu teroristických skupin ze strany Evropské unie a Spojených států amerických a jaké existují formy (islámského) islamistického terorismu.

Druhá kapitola odpovídá na otázku, jak se terorismus měnil v kontextu historického vývoje a jaké s sebou terorismus přináší dopady.

Ve třetí a čtvrté kapitole bakalářské práce jsou analyzovány přístupy protiteroristické politiky Evropské unie a Spojených států amerických. Jejich srovnání je uvedeno v páté kapitole práce.

K získání většiny údajů, na základě kterých je problematika islámského terorismu analyzována, je využita metoda obsahové analýzy dokumentace a odborné literatury. Komparace mezi evropským a americkým přístupem v boji a politice proti islamistickému teroru, je provedena na základě synchronní komparace obou přístupů. V práci je dále využita statistická metoda hodnocení, a to při prezentaci závažnosti islámských teroristických útoků z hlediska jejich četnosti a rozsáhlosti.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Primárním cílem bakalářské práce je popsat a definovat odborné pokusy o vymezení terorismu, neboť dodnes neexistuje jediná všeobecně přijímaná definice. Vzhledem k této nesmírně složité a rozsáhlé problematice, je cílem, pokusit se charakterizovat islamistický terorismus a analyzovat jeho aktuální projevy.

Dále porovnat přístupy USA a EU v boji proti islamistickému terorismu, neboť jejich protiteroristické politiky jsou odlišné, přičemž sledují společný cíl, tj. eliminaci islamistického terorismu jako globální bezpečnostní hrozby.

Předkládaná bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část bude rozdělena do tří částí. V části první bude popsán a definován samotný terorismus a charakterizován islamistický terorismus. Dále zde bude nastíněn jeho vývoj a souvislost s radikálním islámem či jeho fundamentalistickým pojetím.

Nejvíce zmiňovanou a v současné době nejvíce aktivní a globálně nejrozšířenější teroristickou organizací je Islámský stát. Uvedeným druhem terorismu, který je charakteristický svou přísnou a brutální interpretací islámu a islámského práva šari'ja, se bakalářská práce zabývá v její druhé části.

Ve třetí části je rozpracována a popsána problematika protiteroristických nástrojů a politiky Evropské unie.

Praktická část bakalářské práce bude statisticky referovat o tendenci zvyšování počtů teroristických útoků organizovaných islamistickým hnutím Islámský stát a jeho vzrůstající hrozbou nejen pro státy Evropské unie.

Jednou z metod, která bude v práci použita, je obsahová analýza dokumentů a odborné literatury, pomocí které bude vymezen a klasifikován pojem terorismus. Vzhledem k rozdílnému přístupu USA a Evropské unie, bude na základě vztahové analýzy odborné literatury, prováděna synchronní komparace mezi evropským a americkým přístupem v boji a politice proti islamistickému terorismu. Dále zde bude použita metoda statistická, pomocí které bude zpracován přehled teroristických útoků radikálního islamistického hnutí Islámský stát na území Evropy, Afriky i Blízkého východu od jeho vzniku až do současnosti.

2 Vymezení terorismu a jeho formy

2.1 Problematika vymezení pojmu terorismus

Slovo terorismus slycháme nejčastěji v médiích a pravděpodobně každý z nás si pod tímto pojmem představí něco trochu jiného. Stejně tak, jako se na definici termínu ‚terorismus‘ neshodne laická veřejnost, neshodne se na ní ani veřejnost odborná. Důvodem je skutečnost, že terorismus je obtížně popsatelný, respektive že definovat tento termín tak, aby zahrnoval všechny aspekty tohoto rozsáhlého jevu, je velmi obtížné (komplexnost a různorodost terorismu). Alex Schmid a Albert Jongman v knize *Political Terrorism* píší: „...v úsilí vymezit terorismus autoři vypsalí téměř tolik inkoustu, kolik aktéři terorismu prolili krve.“¹ Louis de la Corte Ibáñez tvrdí, že neexistuje definice, nad kterou by panovala více či méně všeobecná shoda. „Státy odmítají podepsat globální dohody o spolupráci proti terorismu, protože nejsou schopné nebo odmítají dojít ke shodě v tom, jaké akce, které osoby či organizace by měly zařadit pod pojem teroristické,“ vysvětluje důvod složitého hledání definice pojmu terorismus jmenovaný autor.²

2.2 Srovnání definice terorismu EU vs. USA

Slovo teror, je odvozeno z latinského slova ‚terrere‘, což v překladu do češtiny odpovídá významu ‚strašný‘ nebo ‚hrozný‘. Definice terorismu, která se stala výchozím standardem pro posuzování a hodnocení teroristických činů byla publikována v roce 1980 v USA a zní: „*Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen*“.³

¹ SCHMID, P. Alex., JONGMAN, J. Albert. *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature*. New Jersey : Bransaction Publishers, 2005, s. 8.

² DE LA CORTE IBÁÑEZ, Louis. *Logika terorismu*. Praha : Acedemia, 2009, s. 13.

³ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha : Police History, 1999, s. 11.

Raphael F. Perl, americký specialista na mezinárodní vztahy v jedné z oficiálních zpráv pro nejvyšší zákonodárný orgán USA federální Kongres uvedl: „*Jedna z definic užívaná ve Státech vládními kruhy a zakomponovaná do legislativy, definuje terorismus jako násilné činy, které zasahují občany nebo jejich majetek*“.⁴

Ústava Spojených států právně vymezuje (definuje v současné době) terorismus jako politicky motivované násilí páchané proti civilním cílům vnitrostátními skupinami nebo tajnými agenty.⁵

Evropská unie právně vymezila teroristický čin (definovala teroristické činy) v roce 2001 (po teroristickém útoku 11. září na USA) v dokumentu nazvaném ‚Společný postoj rady ze dne 27. prosince 2001, o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu‘. Pro účely tohoto společného postoje se teroristickým činem rozumí „*některé z následujících úmyslných jednání, které může vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, definované jako trestný čin podle vnitrostátních právních předpisů, bylo-li spácháno s cílem:*

- *závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo*
- *protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo*
- *závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace a) útoky ohrožujícími lidský život s možným následkem smrti, b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka, c) únosy nebo brání rukojmí, d) způsobením rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty, e) zmocněním se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy, f) výrobou, držením, získáním, přepravou, dodáním nebo užitím zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo*

⁴ PERL, F. Rafael. *International Terrorism: Threat, Policy, and Response*. Prepared for Members and Committees of Congress Washington: Foreign Affairs, Defense and Trade Division, 2007, s. 31.

⁵ U. S. Government Publishing Office: 22 U. S. C. 2656f - Annual Country Reports on Terrorism. www.gpo.gov [online]. 2016 [cit. 2016-12-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.gpo.gov/fdsys/granule/USCODE-2010-title22/USCODE-2010-title22-chap38-sec2656f>>.

chemických, jakož i výzkumem a vývojem biologických a chemických zbraní, g) vypouštěním nebezpečných látek, zakládáním požárů, vyvoláním povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů, h) narušením nebo přerušením dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů, i) výhrůžkami některého jednání uvedeného v písmenech a) až h), j) vedením teroristické skupiny a k) účastí na činnostech teroristické skupiny, například dodáváním informací nebo materiálních zdrojů nebo financováním jejich činností jakýmkoli způsobem s vědomím skutečnosti, že taková účast přispěje k trestné činnosti skupiny.“⁶

Obě dvě definice terorismu, jak ta evropská, tak americká, jsou definicemi obecnými, na rozdíl od americké definice vymezuje ta evropská taxativně co je teroristickým činem, čímž v podstatě garantuje, že jsou teroristé souzeni za spáchání teroristického činu, nikoliv za spáchání ‚klasického‘ zločinu, např. vraždy nebo únosu.

Evropská definice terorismu kromě toho, že vyjmenovává konkrétní činy nebo aktivity, hovoří také přímo o účinku terorismu, kterým je vytvoření atmosféry strachu.

Trestný čin terorismu je mezinárodním trestním právem kvalifikován jako nejhrubší porušení všech základních práv.⁷ Představuje jednu z nejzávažnějších bezpečnostních hrozeb, které musí současná společnost čelit. Na mezinárodní úrovni bylo dosud uzavřeno celkem 13 mnohostranných úmluv, které upravují různé aspekty mezinárodního terorismu a opatření k jeho předcházení a potlačení (např. Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí z roku 1979 nebo Mezinárodní úmluva o potlačování činů jaderného terorismu z roku 2005)⁸.

⁶ Eur-lex - EU Law and Publication: Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu. *Www.eur-lex.europa.eu* [online]. 2001 [cit. 2016-12-08]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=URISERV:l33208&from=CS>>.

⁷ WALTER, Christian. Defining Terrorism in National and International Law. In: WALTER, Christian., VÖNEKY, Silja., ROEBEN, Volker., SCHORKOPF, Fank. *Terrorism as a Challenge for National and International Law: Security versus Liberty?* Berlin: Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2004, s. 3 - 21.

⁸ ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 97.

Přesto má každý stát pro terorismus svou vlastní definici, některé státy jich mají dokonce více. Některé státy omezují svou činnost na kriminalizaci teroristických činů (např. Itálie) a vystačí si ve své národní legislativě s jednou definicí. Jiné státy (např. Španělsko nebo USA) užívají definic více. Například Španělsko jednu prezentuje v ústavě, ta je specificky upravena tak, aby respektovala lidská práva, druhou používá v rámci trestního práva. Také Spojené státy mají definic více, a to z důvodu, že se neomezují pouze na kriminální aspekt práva, ale rozvíjí také protiteroristickou politiku, v rámci které je využíván trest smrti. Definici terorismu tak USA pouze ve své ústavě, ale například také v dokumentu nazvaném Antiterrorism and Effective Death Penalty Act (1996)⁹, který se zabývá problematikou boje proti terorismu v širokém kontextu.¹⁰

Jak již bylo řečeno, definic terorismu existuje řada, tuto skutečnost kromě Schmidta a Jongmana (kteří mj. již ve své původní publikaci z roku 1983 uvedli 109 různých definic terorismu)¹¹ konstatuje například americký historik Waltera Laqueru (který se odvolává na rozvláčnost používaných definic v médiích)¹² nebo americký politický analytik Bruce Hoffman, který identifikuje několik společných prvků terorismu, které jsou z velké míry obecně akceptovatelné. Hoffman píše: *„Můžeme se pokusit definovat terorismus jako promyšlené vytvoření a využívání strachu pomocí násilí nebo strachu z násilí při dosažení politické změny. Všechny teroristické činy zahrnují násilí nebo hrozbu násilí. Terorismus je specificky určen pro disponování psychologickými efekty dalekého dosahu mimo přímého cíle nebo obětí teroristického útoku. Je zacílen na zasetí strachu zevnitř a tedy zastrašení širšího ‚cílového publika‘, které může zahrnovat proti sobě stojící etnické nebo*

⁹ WALTER, Ch. Defining Terrorism in National and International Law. In: WALTER, Christian., VÖNEKY, Silja., ROEBEN, Volker., SCHORKOPF, Fank. *Terrorism as a Challenge for National and International Law: Security versus Liberty?* Berlin: Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2004, s. 3 - 21.

¹⁰ Congress.gov: S.735 - Antiterrorism and Effective Death Penalty Act of 1996. *www.congress.gov* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.congress.gov/bill/104th-congress/senate-bill/735>>.

¹¹ Na tuto skutečnost se autoři odvolávají v publikaci z roku 2005: SCHMID, P. Alex., JONGMAN, J. Albert. *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature*. New Jersey: Bransaction Publishers, 2005, s. 5.

¹² LAQUEUR, W. *No End To War: Terrorism in the Twenty-First Century*. New York : The Continuum International Publishing Group, 2003, s. 16.

*náboženské skupiny, celý stát, národní vládu nebo politickou stranu, nebo veřejné mínění obecně.*¹³

Brzybohatý vysvětluje, že při formulování definice terorismu je zajímavé uvést i pohled druhé strany, tedy zmínit, jak terorismus chápou samotní aktéři teroristických útoků. Jeden z nich (Carlos Marighella) uvádí (definoval ve své knize) ‚Minimanual of the Urban Guerilla‘ (Stručná příručka městské gerily): „...*akce městské gerily musí být provedeny s velkým krveprolitím, klidně a rozhodně. Útoky musí být bezohledné a propočítané tak, aby měly co největší dopad na společnost*“.¹⁴

2.3 Typologie terorismu – islamistický terorismus

Stejně tak, jako se mění obsahový význam pojmu ‚terorismus‘, mění se i jeho metody a cíle, liší se jeho jednotlivé typologie, které se v historickém kontextu neustále vyvíjejí, přetvářejí. Terorismus lze dělit do různých skupin podle řady kritérií. Například podle rozsahu působení se rozlišuje mezi terorismem domácím a mezinárodním. Zřejmě nejužívanějším kritériem dělení terorismu do různých skupin je dělení podle motivace teroristů. Dle tohoto kritéria rozlišujeme terorismus kriminální (při kterém jsou teroristické útoky prováděné primárně za účelem získání osobních materiálních výhod), terorismus patologický (při kterém jsou teroristické akce realizovány primárně kvůli psychickému uspokojení) a terorismus politický (respektive ideologický), v rámci kterého jsou teroristické útoky páčány z kolektivních pohnutek bez toho, aby byly hledány materiální výhody.¹⁵

Souleimanov uvádí (vysvětluje), že existují čtyři základní druhy politického terorismu¹⁶ - *terorismus represivní* (kam spadá terorismus establishmentu a okupační či válečný terorismus), *terorismus subversivní* (u kterého se rozlišuje mezi formou realizovanou státem a sponzorovanou státem), *terorismus represivní* (vnitroskupinový – teroristické aktivity jsou uplatňovány v rámci teroristických skupin ze strany vedení vůči níže postaveným členům, např. opozici) a *terorismus*

¹³ HOFFMAN, B. *Inside Terrorism*. Columbia : Columbia University Press, 2006, s. 40 – 41.

¹⁴ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. Praha : Police History, 1999, s. 11.

¹⁵ Ministerstvo vnitra ČR: Typologie terorismu. *Www.mvcr.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>>.

¹⁶ SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha : Eurolex Bohemia, 2006, s. 42.

subversivní, kam vedle terorismu ultralevicového, ultrapravicového, etnického, environmentálního, vigilantistického či single-issue, spadá také terorismus náboženský, kam spadá i terorismus islamistický.

Islám je monoteistickým náboženstvím založeným na učení proroka Mohameda, náboženského a politického vůdce, který působil v 7. století. Slovo ‚islám‘ znamená v překladu podrobení se (odevzdání se Bohu).¹⁷ Stoupenci islámu se nazývají muslimové. Z geopolitického hlediska jsou za islámské státy považovány ty, ve kterých dominuje obyvatelstvo s touto vírou. Podle americké průzkumné organizace Pew Research Center, žije v současné době 1 miliarda muslimů v jižní a východní Asii, 322 milionů muslimů na Blízkém východě a v severní Africe, 243 milionů v subsaharské Africe a 44 milionů v Evropě.¹⁸ Bližší informace o podílu muslimů žijících v jednotlivých státech světa viz příloha č. 1.

Kromě geopolitického hlediska (v rámci kterého se hovoří o islámských státech) je svět islámu vnímán také jako celosvětová komunita stoupců islámu (muslimů), která čítá přibližně 1,56 miliardy lidí, což při odhadovaném počtu 7,47 miliard světové populace (ke dni 10. 12. 2016)¹⁹ činí jednu pětinu populace (přesně 20,88 %). Součástí islámského státu v tomto pojetí jsou členové nejrozličnějších kultur, národů a etnických skupin, které pojí společné náboženství (po křesťanství se tedy jedná o druhé nejrozšířenější náboženství na světě). V Koránu (hlavní náboženský text islámu²⁰) Alláh vyzývá celé lidstvo, aby přijalo poselství míru a podřídilo se boží vůli.²¹ Přesto tento výklad někteří lidé (islámští teroristé) chápou jako synonymum pro náboženskou válku.

Důvod pro toto pojetí islámského náboženství vysvětluje De la Corte Ibáñez. Korán podle tohoto španělského historika klade důraz na kázání a na osobní snažení při uskutečňování muslimských ctností – takový je ve skutečnosti jeden z původních

¹⁷ ARMSTRONGOVÁ, K. *Islám*. Praha : Slovart, 2008, s. 32.

¹⁸ Zdroj: PewResearchCenter: Table: Muslim Population by Country. *Www.pewforum.org* [online]. 2011 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.pewforum.org/2011/01/27/table-muslim-population-by-country/>>.

¹⁹ Worldometers: Current World Population. *Www.worldometers.info* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.worldometers.info/world-population/>>.

²⁰ Vedle Koránu se islám řídí i dalším pramenem, kterým je Hadís – ústně uschovaná výpověď o činech a skutcích islámského proroka Mohameda.

²¹ WEISS, M., HASSAN, Hassan. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Brno : CPress, 2015, s. 56.

smyslů výrazu džihád v Koránu. „Ani svatá kniha ale nevylučuje násilí, se kterým se často setkáváme u Mohameda v době, kdy žil v Medíně,“ píše Ibáñez a doplňuje: „To nám pomáhá pochopit i jiné přijímání termínu džihád – jako popis ,boje na Alláhově stezce‘; sám Prorok se k tomu chystá proti mekským pohanům, kteří odmítají konvertovat k islámu“.²² To znamená, že násilí si někteří muslimové vykládají jako přípustné. V tomto pojetí termín džihád otevírá možnosti takové nábožensko-politické interpretaci, která ospravedlňuje teror.

Brzybohatý uvádí, že řada teroristických skupin prosazujících šíření islámu pochází ze Středního a Blízkého východu. „Jejich členové se vyznačují silným iracionálním náboženským fanatismem a značnou intolerancí k jiným názorovým směrům“.²³ Faktem podle jmenovaného autora také zůstává, že za těmito náboženskými cíli jsou obvykle skryté naprosto chladně vykalkulované politické cíle.

Za islámský terorismus jsou označovány činy, které páchají teroristické skupiny (nebo jednotlivci), obhajující své jednání (vraždění) interpretací a implementací principů islámské víry.²⁴

2.4 Statistické údaje

2.4.1 Počet teroristických organizací (EU vs. USA)

Podle amerického nejvyššího orgánu United States Department of State, existuje v současné době 61 aktivních teroristických organizací²⁵, jejichž seznam je uveden v příloze č. 2. Evropská unie v seznamu osob, skupin a subjektů, na které se vztahuje zvláštní opatření k boji proti terorismu, vymezuje 22 teroristických organizací, jejichž seznam je rovněž uveden v příloze č. 2.

²² DE LA CORTE IBÁÑEZ, L. *Logika terorismu*. Praha : Acedemia, 2009, s. 79.

²³ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. Praha : Police History, 1999, s. 11.

²⁴ WEISS, M., HASSAN, H. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Brno : CPress, 2015, s. 17.

²⁵ U. S. Department of State: Foreign Terrorist Organizations. *Www.sate.gov* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>>.

Zřejmě největší islamistickou teroristickou organizací v současné době je organizace Islámský stát (dále jen IS), která pochází z Iráku a která na částech dobytých území Iráku a Sýrie vyhlásila samostatný stát.

2.4.2 Počet islamistických teroristických útoků (EU vs. USA)

Počet teroristických útoků spáchaných muslimy sleduje od 11. září 2001 organizace The Religion of Peace. Upozorňuje, že vzhledem k odlišným metodologickým postupům, se může seznam od jiných zdrojů lišit. Seznam teroristických útoků nezahrnuje případy obyčejné trestné činnosti, zahrnující například každodenní případy zabíjení muslimů pro peníze nebo kvůli odplatě. Seznam rovněž nezahrnuje incidenty, které se týkají bojů, pokud se tedy nejedná o zvláště ohavné teroristické taktiky, jako jsou sebevražedné útoky mířené na vojáky spící v kasárnách apod.

Násilné incidenty, ze kterých jsou vybírány teroristické útoky, jsou v rámci sběru dat shromažďovány každý den ze zdrojů veřejných zpráv.²⁶

Podle této organizace bylo od 11. září 2001 do 11. prosince 2016 spácháno celkem 32 404 teroristických útoků, za které jsou zodpovědné islámské teroristické organizace. Při těchto útocích zemřelo celkem 207 364 lidí a 288 740 jich bylo zraněno.

Tabulka 1 - Počet spáchaných islamistických teroristických útoků mezi léty 2001 - 2016

rok	počet útoků	počet zemí	počet mrtvých	počet zraněných
2001	176	12	3 508	1 561
2002	667	24	2 849	6 055
2003	870	33	3 273	6 772
2004	1 115	37	7 166	14 574

²⁶ The Religion of Peace: About the List of Attacks. *Www.thereligionofpeace.com* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.thereligionofpeace.com/pages/site/the-list.aspx>>.

2005	1 845	38	7 625	12 855
2006	2 779	42	15 245	19 496
2007	3 096	45	20 478	27 317
2008	2 212	41	10 798	18 088
2009	2 131	40	9 176	18 612
2010	2 023	48	9 233	17 461
2011	1 986	57	9 086	16 921
2012	2 480	58	11 456	20 254
2013	2 823	49	16 777	29 579
2014	3 002	55	32 864	27 522
2015	2 862	53	27 594	26 141
2016	2 337	59	20 236	25 532
celkem	32 404	x	207 364	288 740

Zdroj: The Religion of Peace: List of Islamic Terror: 2001 - 2016. *Www.thereligionofpeace.com* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.thereligionofpeace.com/>>.

Z tohoto počtu teroristických útoků jich bylo spácháno 143 ve velkém rozsahu, což znamená, že při nich bylo zabito více než 100 osob, přičemž největším teroristickým útokem v dějinách terorismu zůstává ten z 11. září 2001, při kterém zahynulo 2 752 osob.

Ve Spojených státech ve sledovaném období bylo spácháno 63 teroristických činů, jejich přehled je uveden v příloze č. 4. V Evropské unii (počítána je i Velká Británie) se v období mezi léty 2001 a 2016, odehrálo 157 teroristických útoků – jejich přehled je uveden v příloze č. 5.

3 Projevy a dopady islamistického terorismu

To, jakým způsobem se islámský terorismus projevuje (v literatuře se hovoří o formách, druzích či metodách teroristických skupin), se nijak neliší od jiných druhů terorismu. Islámský terorismus využívá všech možných metod, které se v závislosti na sociálních, ekonomických, kulturních, politických, technických a dalších podmínkách s vývojem společnosti, co do brutality a rozsahu mění.

V kontextu dopadů teroristických akcí se nejčastěji hovoří o psychosociálních a ekonomických dopadech terorismu na společnost.

3.1 Projevy

Všechny formy terorismu se vyznačují vysokou nebezpečností, bezohledností a brutalitou. Jejich výběr a použití jsou podmíněné snahou vyvolat maximální psychologický efekt (strach, ohrožení u co nejširšího okruhu lidí), aby bylo možné na pozadí společenského napětí, frustrace a deprivace společnosti realizovat psychologické operace a manipulace s konkrétními cíli.

Problematikou forem terorismu se zabývá řada autorů (např. Brzybohatý nebo Souleimanov), přičemž zřejmě nejlogičtější je představit formy terorismu z hlediska jednotlivých vývojových etap.

Teroristická činnost má kořeny v historii. Souleimanov uvádí, že první zmínky o terorismu se dochovaly z válečných spisů čínského vojevůdce pět set let př. n. l. Ve spisech jsou zaznamenány informace o záměrných vojenských útocích na civilisty, jejichž záměrem bylo změnit politické chování státu.²⁷ Dále citovaný autor zmiňuje mnoho dalších teroristických útoků ze strany různých teroristických skupin, například hinduistická hnutí či židovské nábožensko-politické skupiny, které vznikaly z náboženského přesvědčení. Souleimanov konstatuje, že do konce 16. století šlo především o nábožensky situovaný terorismus, v rámci kterého byly využívány primitivní zbraně – například se vraždilo dýkami na tržištích.²⁸

²⁷ SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha : Eurolex Bohemia, 2006, s. 47.

²⁸ SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha : Eurolex Bohemia, 2006, s. 48.

Na počátku 18. století podle Foltina a Řeháka, začíná nacionalistická etapa vývoje terorismu, v rámci které došlo k výrazným změnám v motivech páčání násilí s teroristickými prvky.²⁹

Důvodem této změny byla Vestfálská smlouva z roku 1648, na základě které většina evropských zemí uzavřela mír a byly tak položeny základy moderních států (posílení nacionalismu). Do této historické etapy lze z hlediska terorismu podle Carra zařadit rozsáhlé násilné útoky, zaměřené proti civilnímu obyvatelstvu během rusko-turecké války.³⁰ Na to, že prvky teroristického chování bylo možné pozorovat také v období kolonizace Ameriky (kdy v průběhu několika staletí podněcovaly akty krutosti jedné strany odvetný teror ze strany druhé), upozorňují Foltin a Řehák.³¹

V průběhu 19. století začal nacionalismus nabírat síly jako politická veličina.³² Proto například Mareš hovoří o tomto období jako o počátku moderního terorismu.³³ V tomto období si určití lidé, žijící v mnohonárodnostních státech uvědomili příslušnost k určité komunitě, která podle nich ‚má právo‘ vybírat si své vůdce a vytvářet si své vlastní zákony. Postupem času se toto jednání přesunulo na mezinárodní politickou scénu, kde tzv. ‚anarchisté‘ otevřeně využívali individuální vraždy nebo bombové atentáty na soukromé osoby, vojenské jednotky atp., k tomu, aby na sebe upoutali pozornost.³⁴

Za výjimečnou etapu v rámci historického vývoje terorismu a používaných metod Foltin s Řehákem považují období mezi dvěma světovými válkami. *„Násilí na civilním obyvatelstvu bylo páčáno téměř na každém kroku...nepopiratelným důkazem byly např. rozsáhlé etnické čistky...vedle těchto zjevných teroristických praktik byly během obou světových válek voleny i určité vojenské taktické postupy,*

²⁹ FOLTIN, P., ŘEHÁK, D. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie*. 2006, 2006(1), s. 45 - 60. Dostupné také z WWW: <<http://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/file.php?file=6263>>.

³⁰ CARR, C. *Dějiny terorismu: dějiny války proti civilistům*. Praha : Práh, 2002, s. 76.

³¹ FOLTIN, P., ŘEHÁK, D. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie*. 2006, 2006(1), s. 45 - 60. Dostupné také z WWW: <<http://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/file.php?file=6263>>.

³² Tamtéž.

³³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén?* Praha : Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004, s. 12.

³⁴ CARR, C. *Dějiny terorismu: dějiny války proti civilistům*. Praha : Práh, 2002, s. 104 – 106.

kteřé vedly k úmrtí řady nevinných lidí,“ tvrdí autoři a jako příklad uvádí taktiku strategického bombardování.³⁵

Po roce 1945 došlo v oblasti terorismu k nebývalému rozmachu, objevila se řada nových forem i způsobů jeho realizace. Vyjmenovává je například Brzybohatý, který mezi formy teroristického útoku řadí³⁶:

- *Bombové útoky:*

a) proti osobám – zde jsou výbušná zařízení kladena do míst s vysokou koncentrací osob, což v případě výbuchu znamená smrt či zranění vysokého počtu lidí;

b) proti symbolickým cílům – u těchto bombových útoků není rozhodující ničivý efekt, cílem je na něco upozornit či varovat, proto jsou při těchto útocích ničeny symboly dané země (např. newyorská dvojčata);

c) proti významným cílům – tento druh bombového útoku je veden na základě pečlivého výběru objektů, není zde důležitý samotný cíl, podstatné jsou důsledky, které vyřazení vybraného cíle budou mít (např. útok na Pentagon);

d) série útoků – k sérii bombových útoků se teroristé uchylují ve chvíli, kdy chtějí na něco upozornit nebo prosadit své požadavky (např. řada bombových útoků na území USA, jejichž cílem bylo osvobodit černošského vůdce Nelsona Mandelu);

e) hrozba použití výbušného zařízení, atrapa výbušného systému – často se používá jako nástroj proti státním úřadům, různým průmyslovým cílům apod.; cílem je vytvořit zmatek a paniku, což vede k ochromení funkce cíle.

- *Zadržetí rukojmí, únosy:* tuto metodu využívají teroristé k nátlaku při jednání nebo k vyvolání jednání jimi nastolených témat.

- *Zastrašování a hrozby:* tato metoda vychází z podstaty toho, že vyhrožování může být stejně účinné jako konkrétní akce; zastrašovat mohou teroristé

³⁵ FOLTIN, P., ŘEHÁK, D. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie*. 2006, 2006(1), s. 45 - 60. Dostupné také z WWW: <<http://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/file.php?file=6263>>.

³⁶ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. Praha : Police History, 1999, s. 34 – 40.

například tím, že někde umístí bombu, čímž přitáhnou pozornost k určitému cíli a mohou operovat na cíli jiném.

- *Vydírání*: teroristické organizace tuto formu terorismu využívají k získání finančních prostředků (bankovní loupeže a vydírání soukromých podnikatelů patří k hlavním zdrojům financí teroristů).

- *Sabotáže a rozvratné operace*: nemusí vždy být prezentovány jako teroristické akce; mohou být zaměřeny na vyřazení vojenského zařízení, na podporu pouličních demonstrací atp.; cílem této formy terorismu je vyvolání zmatku, nejistoty a strachu.

- *Dezinformace a propaganda*: samy o sobě tyto metody teroristickými činy nejsou, ale jsou důležitou součástí činnosti teroristických skupin; jejich cílem je formovat společenské vědomí a vyvolávat napětí mezi veřejností a vládními představiteli; příkladem může být propagace, kterou všude po celém světě realizují teroristé přes média.

- *Vraždy významných osob*: smrt dostatečně známé osobnosti zajišťuje teroristům širokou publicitu a pozornost veřejnosti.

Všechny výše uvedené formy terorismu lze považovat za klasické formy. Ty jsou neustále zdokonalovány díky novým technickým vymoženostem (např. letecká doprava – únos letadel při útoku na New York; mobilní komunikační prostředky – odpálení náloží při teroristických akcích v Madridu; dopravní prostředky – kladení výbušnin do aut např. na Bali; internetové stránky – informační platforma teroristů, atp.). Tyto formy terorismu jsou hodně viditelné – teroristé se při nich hodně (mediálně) zviditelňují.

Tyto klasické metody mohou ale teroristické skupiny doplnit o mnohem ničivější formy útoků, kterými jsou jaderný terorismus (jehož realizace je obtížná - na skladování jaderného materiálu se vztahuje mnoho restriktivních opatření, jejich použití vyžaduje také vysoké finanční náklady), biologický terorismus (rozšiřování ničivých virů s úmyslem zasáhnout civilní obyvatelstvo), chemický terorismus (jedná se o levnou záležitost – substance chemikálií jsou dostupné, sloučeniny snadno vyrobitelné při minimálních znalostech, jejich přenosnost také není obtížná, chemický terorismus je navíc obtížně detekovatelný, jako příklad lze uvést užití

nervového plynu Sarin v Tokiu v roce 1995). Srovnatelnou hrozbu s účinky terorismu provedeného zbraněmi hromadného ničení s sebou nese kyberterorismus (útoky prostřednictvím počítačových sítí).³⁷

Analýzou islámských teroristických činů, které registruje organizace The Religion of Peace, bylo zjištěno, že nejčastějším typem útoku při velkém cíli teroristických organizací (tj. nad 50 mrtvých osob), je bombový útok. Mezi teroristickými útoky páchanými na jednotlivce či malé skupiny patří vraždy zastřelením nebo explozí bomby.³⁸

3.2 Dopady

3.2.1 Psychosociální dopady

Teroristé pracují se skutečností, že strach, který je teroristickými akcemi vyvolán, multiplikuje dopad neštěstí. Lidé se bojí věcí, které jsou málo pravděpodobné, díky násilným činům, na které nejsou zvyklí, se necítí bezpečně. Příkladem prvního tvrzení je skutečnost, že se většina Američanů bojí antraxu, i když je málo pravděpodobné, že by se s ním v reálném životě setkali.³⁹

Skutečnost, že se lidé necítí ani po 15 letech od nejdiskutovanějšího (nejvíce medializovaného) útoku bezpečně, potvrdila například studie společnosti GfK z roku 2016, prostřednictvím které byl dotaz na pocit bezpečí položen lidem z 21 zemí světa. Vyšlo najevo, že jedna třetina lidí se neustále obává o svou bezpečnost.⁴⁰ Bližší výsledky studie a srovnání mezi jednotlivými státy jsou uvedené v příloze č. 6.

Je to právě veřejný ohlas, který představuje hlavní stavební kámen strategie terorismu. Pokud není místní, národní nebo mezinárodní veřejné mínění dostatečně ovlivněno (v případě terorismu šokováno, otřeseno), jsou všechny ostatní

³⁷ BRZYBOHATÝ, M. a kol. *Terorismus a my*. Praha : Computer Press, 2001, s. 21.

³⁸ The Religion of Peace: About the List of Attacks. *Www.thereligionofpeace.com* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.thereligionofpeace.com/pages/site/the-list.aspx>>.

³⁹ GUILLEMIN, J. *American Anthrax: Fear, Crime, and the Investigation of the Nation's Deadliest Bioterror Attack*. New York : Times Book, Henry Holt and Company, 2011, s. 51.

⁴⁰ GfK: Safety concerns: Global study: Overall, one in three are 'always concerned' about their safety and security. *Www.gfk.com* [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.gfk.com/global-studies/global-studies-safety-concerns/>>.

teroristické akce zbytečné. Z praxe vyplývá, že k otřesení společnosti není třeba extrémně rozsáhlých útoků. Příkladů existuje mnoho. V roce 1972 teroristé při letních olympijských hrách v Mnichově zabili 11 sportovců, aby obrátili pozornost společnosti k palestinské otázce. O tomto útoku, byť při něm zahynulo ‚jen‘ 11 osob, se hovoří jako o jednom z nejvýznamnějších teroristických útoků v moderní historii. Jiným příkladem, který šokoval společnost a vyvolal ve společnosti strach je teroristický útok v podobě vraždy švédské ministryně Anny Lindhové. *„Evropská a světová veřejnost zažila 10. září 2003 další tragickou událost, když v tento den byla při nákupu v obchodním domě v centru Stockholmu pobodána populární švédská ministryně zahraničních věcí Anna Lindhová, která o den později těžkým zraněním podlehla. Ve Švédsku a v dalších státech začala panovat smutná atmosféra, která opětovně vyvolává otázky, v jak bezpečném světě žijeme a s jakými nástrahami se mohou občané v běžném životě potkat,“* popisuje případ, který do společnosti vnesl strach, Zukal.⁴¹

Přesto, že společností dokáže velice otřást útok na jednu osobu, je politické vyhodnocování hrozby silně ovlivněno rozsahem škod, zejména pak počtem zabitých a zmrzačených lidí, a celospolečenským emocionálním otřesem po teroristických úderech. To tvrdí Eichler, který tuto hypotézu ověřoval na úderech v USA (11. září 2001), v Madridu (2004) a v Londýně (2005).⁴²

Teroristické skupiny získávají velké publikum hlavně díky médiím, která informace široké veřejnosti zprostředkovávají (tzv. vytváření mediálních dramát). Strach, který se společností v kontextu teroristických útoků šíří, má řadu dalších, navazujících dopadů, především dopadů ekonomického rázu.

3.2.2 Ekonomické dopady

Friedland a Merani hovoří o tom, že při uvažování nad dopady terorismu v oblasti ekonomiky, je třeba rozlišovat náklady primární, sekundární a terciální.

⁴¹ ZUKAL, J. Jak bezpečně se cítí občané v zemích EU? *Veřejná správa*. 2003, 2003(44), s. 24 - 25.

⁴² EICHLER, J. Hrozba globálního terorismu a její vyhodnocování. *Mezinárodní vztahy*. 2006, 2006(3), s. 19 - 45.

Primárními náklady autoři chápou ty, které souvisejí s teroristickými incidenty, tedy škody v místech útoků – oběti na životech, zranění, materiální škody, náklady nutné vynaložit na záchranné práce, léčbu zraněných, odškodnění pozůstalých atp. Sekundárními náklady potom autoři rozumí náklady související s protiteroristickými opatřeními a konstatují, že i malá míra ohrožení terorismem často vyžaduje stejné investice, jako vyšší míra ohrožení. Terciálními náklady se rozumí psychosociální náklady, které souvisejí s bezpečnostní nejistotou ve společnosti. Tuto skutečnost podle Friedlanda a Meraniho rezonuje nejviditelněji v oblastech cestovního ruchu a civilního letectví.⁴³ Například po 11. září se rozsah osobní letecké dopravy propadl o 32 %.⁴⁴ „Ještě pět měsíců po 11. září 2001 pořád 7 % osob raději jezdilo po USA vlakem nebo autem, než by letělo letadlem. Výsledkem byly přeplněné silnice, mnoho nehod a úmrtí, ke kterým by nedošlo, kdyby lidé dokázali ‚hodit strach za hlavu‘,“ uvádí Burns.⁴⁵ Obdobně jako v USA, klesl počet cestujících v izraelské hromadné dopravě i počet návštěvníků v restauracích a kavárnách.⁴⁶ Obdobný dopad zaznamenaly i některé státy Evropské unie – například Francie ve své metropoli zaznamenala po sérii útoků z 13. 11. 2015 (Paříž) v první polovině roku 2016 úbytek jednoho milionu turistů.⁴⁷

Z uvedených příkladů plyne, že vedle dělení ekonomických nákladů na primární, sekundární a terciální, existuje i řada dalších nákladů, plynoucích z každodenních skutečností. Terorismus například způsobuje také náklady ušlé příležitosti, na druhou stranu ale také přináší zisky spojené s bezpečnostními výzvami (např. generují pracovní místa, přináší finanční prostředky z výroby spojené s materiálním vybavením bezpečnostních složek atp.)

⁴³ MERARI, A. The Psychological Impact of Terrorism: A Double-Edged Sword. *Political Psychology*. 1985, 6(4), s. 591 - 604.

⁴⁴ The International Air Transport Association: THE Impact of September 11/2001 on Aviation. [Http://www.iata.org/](http://www.iata.org/) [online]. 2011 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.iata.org/pressroom/Documents/impact-9-11-aviation.pdf>>.

⁴⁵ JOKL, P. *Psychosociální dopady terorismu: Bakalářská práce*. Zlín, 2010. Univerzita Tomáše Bati. Vedoucí práce Mgr. Oldřich Krulík, Ph.D.

⁴⁶ MERARI, A. The Psychological Impact of Terrorism: A Double-Edged Sword. *Political Psychology*. 1985, 6(4), s. 591 - 604.

⁴⁷ Novinky.cz: Paříži ubyl milion turistů. [Www.novinky.cz](http://www.novinky.cz) [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/cestovani/412643-parizi-ubyl-milion-turistu.html>>.

Všechny aspekty terorismu i dopady, které s sebou tato forma násilí přináší, jsou přísně sledovány a promítají se na národní i mezinárodní úrovni do bezpečnostních postupů v oblasti boje proti terorismu.

4 Problematika protiteroristických nástrojů a politiky EU

Přístup evropských států k bezpečnostní politice ovlivnil rozpad bipolárního světa na počátku 90. let minulého století. V této době došlo sice k poklesu rizika globální vojenské konfrontace (nebo přímé agrese mezi státy a vojenskými aliancemi), na druhé straně vystalo mnoho nových bezpečnostních hrozeb, mezi nimi i terorismus. Zatímco do 90. let 20. století byla EU vnímána převážně jako ekonomické integrační uskupení, na přelomu tisíciletí začala být vnímána jako organizace, která má svým občanům zajistit také bezpečnost.

4.1 Nástroje protiteroristické politiky EU do konce tisíciletí

Kořeny protiteroristické politiky v rámci evropského integračního procesu však sahají až do 70. let 20. století. Byla důsledkem rozmachu terorismu ultralevicových a etnicko-teritoriálních proveniencí a projevila se vznikem ministerské pracovní skupiny TREVI, která se stala platformou pro výměnu informací mezi policejními a zpravodajskými složkami jednotlivých států tehdejší EU.⁴⁸ Zřejmě i díky neochotě Interpolu, zabývat se v této době terorismem a kritice západoevropské společnosti za špatnou ochranu dat a pomalost při vyšetřování různých kauz⁴⁹, ale také díky rozlišným zájmům velkých států EU (Velká Británie, Francie, Německo) na poli bezpečnostní politiky⁵⁰, nelze v této době hovořit o skutečně koordinované evropské politice boje proti terorismu. Jeho úprava totiž zůstávala i přes uzavření Dublinské dohody o aplikaci Evropské úmluvy o potlačování terorismu (z roku 1977, smlouva uzavřená na půdě Rady Evropy) nadále v převážné míře věcí vnitrostátního práva.⁵¹

Výrazněji začala být problematika boje s terorismem do struktur EU zakomponována na přelomu 80. a 90. let minulého století. Maastrichtská smlouva

⁴⁸ Více o problematice skupiny a jejím hodnocení viz např. FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 537 – 593.

⁴⁹ FRANK, L. Bezpečnostní výzvy pro Evropskou unii a determinanty její akceschopnosti. In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 9 – 20.

⁵⁰ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 396 – 397.

⁵¹ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha : Beck, 2003, s. 97.

z roku 1992 zařadila bezpečnostní politiku (do této oblasti spadá boj proti terorismu) do druhého a třetího pilíře EU (Společná zahraniční a bezpečnostní politika a Oblast justice a vnitřních věcí) a konstatovala, že se bude EU v boji proti terorismu angažovat ve třech základních typech aktivit (spolupráce policejních sil, celní správa a jiných příslušných orgánů přímo i nepřímo prostřednictvím Interpolu – čl. 30; užší spolupráce justičních a jiných příslušných orgánů – čl. 31 a - d; harmonizace předpisu trestního práva – čl. 31 e).⁵² V průběhu 90. let 20. století EU vypracovala řadu dalších dokumentů týkajících se boje proti terorismu (např. Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu Europol z roku 1995, Úmluva o zjednodušeném extradičním řízení mezi členskými státy EU z roku 1995, Deklarace o financování terorismu z roku 1993 nebo Doporučení Rady EU o spolupráci v boji s financováním teroristických skupin z roku 1999).⁵³ K problematice terorismu se od poloviny 90. let 20. století začala vyjadřovat pravidelně Evropská rada⁵⁴, Amsterodamskou smlouvou z roku 1999 si EU stanovila za cíl zajistit svým občanům vysokou úroveň bezpečnosti v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.⁵⁵ Lze shrnout, že do konce tisíciletí byly v rámci EU vybudovány základy protiteroristické politiky, pro kterou byla tehdy typická institucionální a koncepční roztříštěnost (jako dopad soustředění se na zájmy jednotlivých zemí). Nový rozměr získala protiteroristická politika EU po 11. září 2001.

4.2 Nástroje protiteroristické politiky EU od 11. září

EU sestavila společný seznam teroristických organizací, zavedla institut evropského zatykače, usnadnila policejní a soudní spolupráci, přijala jednotnou definici terorismu. Vyjádřila také solidaritu Spojeným státům tím, že na mimořádném zasedání Evropské rady schválila dokument Usnesení a akční plán boje

⁵² EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění). In: *Věstník Evropské unie*. C 326/13. Dostupné také z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF>.

⁵³ MAREŠ, M. Politika EU proti terorismu: Od reakce k prevenci? In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 45 - 57.

⁵⁴ FRANK, L. Bezpečnostní výzvy pro Evropskou unii a determinanty její akceschopnosti. In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 9 - 20.

⁵⁵ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 391.

s terorismem. Jeho součástí se stalo pojednání o posílení policejní a justiční spolupráce, o vytváření mezinárodních právních nástrojů (smlouvy), o ukončení financování terorismu (např. požadavek vzniku směrnice o praní špinavých peněz), o posílení letové bezpečnosti, o koordinaci světových akcí EU (Rada EU pověřena výkonem koordinátora boje proti terorismu), o zapojení EU do globální politiky (příslib úzké spolupráce se Spojenými státy, s Ruskou federací a s partnery z arabského a muslimského světa).⁵⁶

V roce 2003 EU přijal svou první střednědobou protiteroristickou strategii (Evropská bezpečnostní strategie), která se stala mezníkem ve vývoji zahraniční a bezpečnostní politiky EU, protože EU se vůbec poprvé dohodla na společném posouzení hrozeb a stanovila cíle pro prosazování svých bezpečnostních zájmů na základě společných hodnot. Vypracováním tohoto dokumentu EU potvrdila záměr skoncovat s tím, aby byla považována jen za velmoc ekonomického (nikoliv bezpečnostního) rozměru.⁵⁷ Tento dokument identifikuje pět základních bezpečnostních hrozeb pro EU – terorismus, šíření zbraní hromadného ničení, regionální konflikty, nefunkční státy a organizovaný zločin. Výskyt těchto hrozeb spojuje EU s rostoucí bídou, nebezpečnými nemocemi a nestabilními vládami zemí třetího světa. Vybízí ostatní členské státy k širší ekonomické a rozvojové pomoci těmto zemím, k poskytnutí vojenských i civilních kapacit v rámci unijních operací, k podpoře a ochraně demokratických zřízení těchto zemí a k aplikaci efektivního multilateralismu. Tyto nástroje by měly podle EU předcházet bezpečnostním hrozbám.⁵⁸ Strategie primárně staví na přístupu vycházejícího z aplikace kombinovaného politického dialogu, diplomatického nátlaku, mechanismů sledování a vyhodnocování aktuální situace. Donucovací prostředky včetně vojenského zásahu

⁵⁶ Evropská rada, Rada Evropské unie: Conclusion and Plan of Action of the Extraordinary European Council Meeting on 21 September 2001. *Www.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/european-council/conclusions/1993-2003/>>.

⁵⁷ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 398.

⁵⁸ Evropská rada, Rada Evropské unie: Evropská bezpečnostní strategie: Bezpečná Evropa v lepším světě. *Www.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/documents-publications/publications/2009/pdf/european-security-strategy-secure-europe-better-world/>>.

připouští, ale pouze sekundárně, v nezbytných případech a klade si podmínku, kterou je vojenský zásah s mandátem OSN.⁵⁹

Přestože měl teroristický útok ze dne 11. září na Spojené státy značný dopad na protiteroristickou politiku EU, skutečný impuls pro vybudování konkrétních protiteroristických opatření dostala EU až s přesunem islámského terorismu na evropský kontinent, konkrétně se spácháním teroristických útoků v Madridu dne 11. března 2004 a v Londýně 7. července 2005.⁶⁰ V této době bylo odhaleno, že vážným nedostatkem ve strategii boje proti terorismu je komunikace mezi členskými státy (výměna informací). EU proto vytvořila pozici protiteroristického koordinátora EU, jehož úkolem je identifikovat nedostatky EU a jednotlivých členských států v oblasti boje proti terorismu a předkládat návrhy a jejich řešení.⁶¹

Reakcí na teroristický útok v Madridu bylo přijetí dokumentu Prohlášení k boji proti terorismu s doplněnými strategickými cíli k posílení Akčního plánu EU na boj proti terorismu z roku 2001⁶². Toto prohlášení založilo nové úkoly na úseku boje proti terorismu (např. spolupráce při výměně informací a odcizení výbušnin), zkrátilo termíny s prioritami u některých úkolů, které byly zakotvené v Akčním plánu EU na boj proti terorismu.⁶³

Po teroristickém útoku v Londýně vydala Rada EU také prohlášení. „*Většina těchto opatření byla již ale zakotvena v Akčním plánu EU na boj s terorismem*

⁵⁹ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 398.

⁶⁰ ROJČÍK, O. Neproliferační strategie EU a jednání o iránském jaderném programu. In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 135 - 151.

⁶¹ ROJČÍK, O. Neproliferační strategie EU a jednání o iránském jaderném programu. In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 135 - 151.

⁶² 1. Prohloubení mezinárodní shody a podpora mezinárodní snahy bojovat s terorismem. 2. Omezení přístupu teroristů k finančním a ekonomickým zdrojům. 3. Zesílení kapacity zjišťování, vyšetřování a stíhání teroristů a prevence teroristických útoků mezi orgán Unie a členskými státy. 4. Ochrana bezpečnosti mezinárodní dopravy a zajištění efektivního systému hraniční kontroly. 5. Zlepšení možnosti EU a členských států vypořádat se s následky teroristických útoků. 5. Určení faktorů přispívajících k podpoře a posílení terorismu. 7. Nasměrování akce externích vztahů EU do prioritních třetích zemí, kde musí být posíleny protiteroristické kapacity nebo přijata protiteroristická opatření.

⁶³ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 398.

a nejednalo se tedy o nové úkoly. Spíše se jednalo o urychlení a přijetí a implementaci těchto opatření,“ vysvětluje Pikna.⁶⁴

Koncem roku 2005 schválila Rada Strategii EU pro boj proti terorismu. „*Dokument shrnul dílčí aspekty protiteroristické politiky EU do jednoho koncepčního dokumentu,*“ vysvětluje, výše uvedený autor, vznik ucelené strategie EU pro oblast boje s terorismem.⁶⁵ Také k tomuto dokumentu byl následně přijat Akční plán EU boje proti terorismu.

Jednotná strategie z roku 2005 se zakládá na 4 základních pilířích⁶⁶:

1. *Předcházení (Prevent)*, které v sobě zahrnuje příslib zabránit lidem, aby se uchýlovali k terorismu, konkrétně se v tomto opatření hovoří o ztížení rekrutování nových teroristů.
2. *Ochrana (Protect)*, která se týká především hranic a infrastruktury. Strategie hovoří o tom, že jedním ze způsobů, jak dostatečné ochrany dosáhnout, je například zlepšení bezpečnostních standardů cestovních pasů, které vydávají členské státy EU. Podle strategie musí každá z členských zemí zajistit ochranu své infrastruktury, která je velmi zranitelná. Teroristé se většinou zaměřují na dopravní infrastrukturu (tedy letadla, metro, vlaky, autobusy), a proto by měly jednotlivé členské státy EU chránit tato životně důležitá průmyslová odvětví.
3. *Stíhání (Pursue)*, které zahrnuje sledování a vyšetřování teroristů přes hranice za účelem narušit jejich plánování, přesuny, komunikaci atp. Za tímto účelem má EU plně využívat své organizace (Europol, Eurojust), rozvíjet vzájemné uznávání justičních rozhodnutí, zastavit financování terorismu atp.
4. *Reakce (Respond)*, která se týká pravidelného revidování právních předpisů o mechanismu EU pro civilní ochranu, jejímž cílem má být zlepšení koordinace s mezinárodními organizacemi v oblasti řízení reakce na teroristické útoky,

⁶⁴ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 403.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ MAREŠ, M. Politika EU proti terorismu: Od reakce k prevenci? In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 45 - 57.

sdílení osvědčených postupů a rozvoj přístupů k poskytování pomoci obětem teroristických činů atd.

„Společným rysem této strategie je zvyšování úlohy EU ve světě ve smyslu převzetí větší odpovědnosti za příspěvek k celkové bezpečnosti světa.“⁶⁷

Ještě v tom samém roce, ve kterém vznikla výše zmíněná strategie, přijala Rada za účelem předcházení teroristických činů strategii pro boj proti radikalizaci náboru teroristů. O dva roky později představila Komise balíček nových opatření boje proti terorismu, například navrhla možnost stíhání těch, kteří nábor nebo výcvik teroristů provádějí, balíček se také zaměřil na zvýšení bezpečnosti výbušnin.⁶⁸ V roce 2010 Komise představila Strategii vnitřní bezpečnosti EU (Pět kroků směrem k bezpečnější Evropě). Zde je jako jeden z cílů definován také cíl boje proti terorismu a řešení radikalizace a náboru teroristů. Za tímto účelem Strategie navrhuje vytvořit síť EU pro zvyšování povědomí o radikalizaci, zefektivnění sledování finančních transakcí teroristických organizací a posílení bezpečnosti dopravy.⁶⁹

V roce 2011 Komise představila návrh směrnice o používání údajů jmenné evidence cestujících pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání trestných činů. V témže roce zahájila komisařka pro vnitřní věci činnost sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN – Radicalisation Awareness Network). Tato síť představuje jednotnou platformu boje proti terorismu pro sociální pracovníky, policisty, náboženské představitele atp. V roce 2015 představila Komise Evropský program pro bezpečnost platný pro období 2015 – 2020.⁷⁰ Zde již boj proti terorismu a radikalizaci figuruje jako bezpečnostní priorita. Komise se v Programu zavázala například vytvořit soudržnější rámec pro řešení fenoménu zahraničních bojovníků,

⁶⁷ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 406.

⁶⁸ European Council, Council of the European Union: Response to foreign terrorist fighters and recent terrorist attacks in Europe. *Www.consilium.europa.eu* [online]. 2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>>.

⁶⁹ EUR-Lex - Access to European Union Law: Sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě: Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie: pět kroků směrem k bezpečnější Evropě. *Eur-lex.europa.eu* [online]. 2010 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0673>>.

⁷⁰ European Council, Council of the European Union: Response to foreign terrorist fighters and recent terrorist attacks in Europe. *Www.consilium.europa.eu* [online]. 2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>>.

navýšit kapacity Europolu atp.⁷¹ V roce 2015 EU přijala další tři opatření – prvním bylo přijetí nových pravidel pro předcházení praní peněz a financování terorismu s cílem chránit občany a vnitřní trh EU proti využívání finančních systémů EU pro účely terorismu. Druhým byl vznik jednotky pro oznamování internetového obsahu (v rámci Europolu), jejímž úkolem je vyhledávat extremistický obsah na internetu, který nabádá k radikalizaci a páchání terorismu. Po teroristickém útoku v Paříži (13. listopadu 2015), přijala Komise balíček opatření pro pokračování v boji proti terorismu, obsahující návrh nové směrnice boje proti terorismu a Akční plán proti nedovolenému obchodování se střelnými zbraněmi a výbušninami. Následovalo ještě několik politických opatření, která potvrzují, že EU zefektivňuje způsoby boje proti terorismu (např. v roce 2016 Komise představila návrh na zjednodušení výměny informací z rejstříků trestů státních příslušníků třetích zemí, nebo zahájení činnosti Evropského protiteroristického centra, které pomáhá sdílet informace mezi členskými státy a poskytuje podporu při vyšetřování teroristických činů).⁷²

Bezpečnost Evropské unie úzce souvisí s vývojem v dalších zemích, zejména v sousedních státech, a strategie EU pro boj proti terorismu tak musí být globální povahy. Z tohoto důvodu v červnu roku 2014 vyzvala Evropská rada členské státy EU ve strategických směrech⁷³, k prosazování účinné politiky boje proti terorismu, která spojuje vnitřní i vnější aspekty. Do vztahů mezi EU a třetími zeměmi se agenda boje proti terorismu promítá mnoha způsoby – politickým dialogem, přijímáním doložek o spolupráci (např. strategie EU pro boj proti terorismu a zahraničním bojovníkům se zaměřením na Sýrii a Irák z roku 2014, v rámci které

⁷¹ European Commission - Press Release Database: Tisková zpráva - Komise podniká kroky k posílení spolupráce EU v boji proti terorismu, organizovanému zločinu a kyberkriminalitě. *Europa.eu* [online]. 2015 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4865_cs.htm>.

⁷² European Council, Council of the European Union: Response to foreign terrorist fighters and recent terrorist attacks in Europe. *Www.consilium.europa.eu* [online]. 2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>>.

⁷³ Lisabonská smlouva stanoví, že Evropská unie musí být prostorem svobody, bezpečnosti a práva, v němž je zajištěno plné respektování základních práv. Aby tento cíl mohl být naplněn, je Evropská rada Lisabonskou smlouvou pověřena vymezením strategických směrů pro legislativní a operativní plánování v této oblasti. Strategické směry zahrnují mimo jiné tyto aspekty: ochrana hranic, migrace a azylová politika a policejní a justiční spolupráce.

EU vyjadřuje podporu iráckým orgánům a umírněné opozici v Sýrii) či specifickými projekty pomoci atp.⁷⁴

4.3 Protiteroristické právní nástroje EU

Kromě politických nástrojů (které nemají právní závaznost, pouze zavazují politicky), které mají zpravidla formu strategií, akčních plánů, různých programů atp., disponuje EU i dalšími, nepolitickými nástroji, na základě kterých se snaží potírat islámský terorismus a chránit tak své občany. Jsou jimi právní nástroje. „V návaznosti na hlavní politické nástroje představované dokumenty a závěry Evropské rady, jsou přijímány konkrétní realizační právní akty Unie zaměřené na boj s terorismem,“ vysvětluje Pikna.⁷⁵ Tyto přijaté právní nástroje jsou zaměřeny zvláště do oblasti policejní a justiční spolupráce (trestní věci nebo záležitosti civilní ochrany, případě úsek prevence). Mezi nejdůležitější právní nástroje EU zaměřené na boj s terorismem, mající charakter právní nástrojů, patří: Europol, Eurojust, Úmluva EU o právní pomoci ve věcech trestních, Společné vyšetřovací týmy, Evropský zatýkací rozkaz, Prümská smlouva, opatření proti praní peněz, opatření k určení teroristických organizací a teroristů a právní nástroje v oblasti civilní ochrany.⁷⁶

4.4 Vojenské operace a civilní mise EU

Rámcem pro vojenské struktury EU a pro zahraniční vojenské a civilní mise a operace vytváří Společná bezpečnostní a obranná politika, která se opírá o globální strategii z roku 2016. Právní jednoznačnost jejích institucionálních aspektů potom zajišťuje Lisabonská smlouva.

Základním způsob koncentrovaného a koordinovaného použití sil a prostředků na úrovni EU představují vojenské operace. Zaměřují se na stabilizaci

⁷⁴ Evropská rada, Rada EU: Boj EU proti terorismu. *Www.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>>.

⁷⁵ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 406.

⁷⁶ Tamtéž, s. 409.

bezpečnostní situace v krizových oblastech a ve vzrůstající míře i na podporu reformy bezpečnostního sektoru v oblasti obrany.⁷⁷ Příkladem stabilizace bezpečnostní situace v krizových oblastech je zásah EU v Demokratické republice Kongo (2003). Příkladem druhého typu vojenské operace (podpora reformy bezpečnostního sektoru v oblasti obrany) je operace EUAM Ukraine - Poradní mise EU pro reformu sektoru civilní bezpečnosti na Ukrajině nebo výcviková mise (EUTM – Mali), v rámci které byly vojenské jednotky EU do Mali vyslány na základě požadavku malijské vlády.

Vojenské operace tvoří v rámci realizace bezpečnostní politiky EU přibližně jednu třetinu všech aktivit. Spočívají ve vyslání vojenského kontingentu do krizové oblasti, kde plní vojáci úkoly vymezené mandátem Rady pro zahraniční záležitosti, a které jsou jednomyslně schváleny ministry zahraničí členských států na návrh Vysokého představitele EU pro zahraniční záležitosti. Cílem vojenských akcí EU není primárně bojový střet s jinými jednotkami, ani vynucování vlastních zájmů. Evropští vojáci fungují jako podpůrný a stabilizační prvek pro bezpečnost v dané zemi.⁷⁸

Civilní mise představují nástroj EU, prostřednictvím kterých jsou síly a prostředky armády využívány bez plánovaného použití zbraní a munice.⁷⁹ Civilní mise jsou v EU mnohem častější a širěji zaměřitelné. Existují mise pozorovatelské, posilující (např. výbava kapacit, poradenství, výcvik) a exekutivní (poskytnutí určité schopnosti cílovému státu).

Vojenské a civilní mise společně s právními a politickými nástroji EU, tedy tvoří základ bezpečnostní politiky, a tudíž i základ boje proti terorismu.

⁷⁷ ZÁVĚŠICKÝ, J. Ambice a schopnosti Evropské unie. Analýza vojenských operací na podporu míru. *Mezinárodní vztahy*. 2007, 2007(2), s. 31 - 59.

⁷⁸ European Union External Action: Military and civilian missions and operations. *Eeas.europa.eu* [online]. 2016 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <https://eeas.europa.eu/topics/military-and-civilian-missions-and-operations/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en>.

⁷⁹ ZÁVĚŠICKÝ, J. Ambice a schopnosti Evropské unie. Analýza vojenských operací na podporu míru. *Mezinárodní vztahy*. 2007, 2007(2), s. 31 - 59.

5 Problematika protiteroristických nástrojů a politiky USA

Boji proti terorismu se USA začaly intenzivněji věnovat po útocích dne 11. září roku 2001. Američtí političtí představitelé tehdy dali vzniknout heslu ‚Amerika je ve válce‘. Svě síly ihned začala mobilizovat americká armáda, do záležitosti se vložilo ministerstvo obrany. Válka proti terorismu měla ze strany Spojených států od počátku podobu ozbrojeného konfliktu, byť Amerika deklarovala, že se jedná o konflikt odlišný od konvenčního vojenského konfliktu mezi národními státy. Podle vyjádření Bílého domu, představitelé al-Kajdy zaútočili na vojenské velitelství, hlavní město, finanční centrum, vojenská plavidla a ambasády, a proto má Amerika právo reagovat v sebeobraně vojenskou silou.⁸⁰

Amerika zahájila tažení proti terorismu, které si klade za cíl ‚vyhnat nepřítele za hranice‘. Důvod tohoto postupu vysvětluje Dan Hamilton: *„Přirozený instinkt národů, které leží mezi dvěma oceány, bylo vždy chránit ostatní zahraniční země – takže jsme se vyhnuli tomu, abychom museli s nepřáteli nakonec bojovat doma“*.⁸¹

Stejně tak jako EU, tak i Spojené státy v boji proti islámskému terorismu využívají různé prostředky, které mohou přispět k eliminaci útoků.

5.1 Nástroje protiteroristické politiky USA

Jedním z nástrojů boje proti terorismu Spojených států je diplomacie. Ta se stala jeho součástí ihned po událostech 11. září, byla například hlavním faktorem, který vedl k vytvoření koalice proti Talibánu. Důkazem toho, že je diplomacie Spojenými státy považována za důležitý nástroj protiteroristické politiky, svědčí například zavedení Linky rychlé odpovědi (Rapid Response Unit, r. 2005), která

⁸⁰ U. S. Department of States: Legal Adviser Bellinger speech, "Legal Issues in the War on Terrorism. *Www.state.gov* [online]. 2006 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.state.gov/s/l/2006/98861.htm>>.

⁸¹ SearchWorks Catalog: Transforming Homeland Security: U. S. and European Approaches. *Searchnetworks.stanford.edu* [online]. 2006 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://searchworks.stanford.edu/view/6367845>>.

pomáhá americkým pracovníkům státní správy v zahraničí reagovat rychle na denní zprávy.⁸²

Součástí boje USA proti terorismu jsou hospodářské sankce. Příkladem mohou být opakovaně uvalené sankce na Írán. V červenci roku 2015 se Írán na mezinárodním poli dohodl na výrazném omezení svého jaderného programu. V říjnu toho samého roku, ale vyzkoušel novou střelu středního doletu, což USA označily za porušení rezoluce Rady bezpečnosti OSN a uvalily na Írán hospodářské sankce (např. zákaz nákupu letadel ze západu, zákaz vývozu ropy na západ). Ty byly slavnostně zrušeny na počátku roku 2016, kdy mezinárodní agentura pro atomovou energii oznámila, že Írán plní podmínky jaderné dohody se Západem. Pouze několik hodin poté Američané oznámili, že na zemi uvalují nové sankce za balistický program (v rámci kterého Írán testoval schopnost balistické rakety nést jadernou hlavici). Americký specialista na problematiku Středního východu Katzman uvažuje, že neustálé nastolování a rušení sankcí může na jednu stranu vést k tomu, že Írán své diplomatické protějšky přestane brát vážně, na druhou stranu o sankcích uvažuje jako o silném motivačním faktoru.⁸³ Druláková, Trávníčková a Zemanová tvrdí, že hospodářské sankce sice představují nejdynamičtější sankční nástroj, nicméně že jejich nevýhodou je, že postihují hlavně již tak trpící civilní obyvatelstvo.⁸⁴

USA v boji proti terorismu využívá také institutu tzv. skrytých operací, jejichž účelem je shromažďování informací, infiltraci teroristických skupin či rozklíčování strategických záměrů teroristických organizací. Perl uvádí, že síla těchto operací spočívá například v tom, že se jejich prostřednictvím dají šířit

⁸² PERL, R., F. Federation of American Scientists: CRS Report for Congress, Order Code RL33600: International Terrorism: Threat, Policy, and Response. *Www.fas.org* [online]. 2007 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://fas.org/sgp/crs/terror/RL33600.pdf>>.

⁸³ Federation of American Scientists: Iran Sanctions. *Www.fas.org* [online]. 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://fas.org/sgp/crs/mideast/RS20871.pdf>>.

⁸⁴ DRULÁKOVÁ, R., TRÁVNÍČKOVÁ, Z. a ZEMANOVÁ, Š. Ekonomické sankce na počátku 3. tisíciletí. *Mezinárodní vztahy*. 2009, 2009(1), s. 66 - 85.

desinformace napříč teroristickými organizacemi, podporovat rozpory mezi jejich frakcemi atp., což vede k podpoře zranitelnosti terorismu jako celku.⁸⁵

Spojené státy mají také zavedený Program odměn za informace (zřízen zákonem o boji proti mezinárodnímu terorismu z roku 1984, ve správě Diplomatické bezpečnostní služby státu). V rámci tohoto Programu je vyplacena odměna každému, kdo poskytne informace, jejichž prostřednictvím se zabrání aktu mezinárodního terorismu vůči občanům nebo majetku, nebo na základě kterých dojde k zatčení teroristů.⁸⁶ Nejvyšší odměnou v historii USA byla odměna 25 milionu dolarů za informace, které povedou k zatčení Usámy bin Ládina a jeho pomocníka Ajmána al-Zavahíriho.⁸⁷ Příkladem ze současnosti je vypsání půl miliardové odměny za čtyři vůdce Islámského státu.⁸⁸

5.2 Protiteroristické právní nástroje USA

V roce 2002 Amerika vyhlásila Národní bezpečnostní strategii, dokument, který v devíti kapitolách vymezil základní zájmy USA pro aktuální období (např. transformace bezpečnostních institucí, odhodlání zabránit nepřátelům zmocnit se zbraní hromadného ničení, stanovení místa a cílů USA v současném světě nebo důraz na alianční postup proti hrozbě terorismu. „*Strategie představuje průlomový dokument... vyjadřuje cíl USA udržet stávající vojenskou převahu nad zbytkem světa,*“ vysvětluje Pikna a dodává, že ačkoliv Amerika směřuje k zavádění řízené demokracie (za což je kritizována), a že tvrdí, že boj proti terorismu prostřednictvím legálních nástrojů a právních prostředků je málo účinný (a bezpečnost USA tak nelze uspokojivě zajistit, a tak využívá hlavně vojenské síly, za což je také

⁸⁵ PERL, R., F. Federation of American Scientists: CRS Report for Congress, Order Code RL33600: International Terrorism: Threat, Policy, and Response. *Www.fas.org* [online]. 2007 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://fas.org/sgp/crs/terror/RL33600.pdf>>.

⁸⁶ U. S. Department of State: Rewards for Justice Program. *Www.state.gov* [online]. 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.state.gov/m/ds/terrorism/c8651.htm>><https://fas.org/sgp/crs/mideast/RS20871.pdf>>.

⁸⁷ Rewards for Justice: Osama Bin Laden. *Www.rewardsforjustice.net* [online]. 2002 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.rewardsforjustice.net/>>.

⁸⁸ Rewards for Justice: Abd al-Rahman Mustafa al-Qaduli. *Www.rewardsforjustice.net* [online]. 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.rewardsforjustice.net/english/abd_al_qaduli.html>.

kritizována), podařilo se jí od 11. září, na rozdíl od Evropy, odvrátit další, nový teroristický útok.⁸⁹ Poslední revizí prošla Národní bezpečnostní strategie v roce 2015 (předpokládá i nadále posilování potenciálu k předcházení mezinárodních i národních teroristických útoků⁹⁰).

Bezprostředně po 11. září schválil americký Kongres další dokument – Patriotic Act (překládáno často jako vlastenecký zákon) - na základě kterého získala pro boj s terorismem významnější pravomoci exekutiva (rozšířen pravomoci amerických vládních agentur a silových složek za účelem boje s terorismem).⁹¹

V roce 2002 vydaly Spojené státy Homeland Security Act (zákon o bezpečnosti vlasti), na základě kterého vzniklo Ministerstvo pro bezpečnost vlasti, čímž došlo ke konsolidaci nejméně 22 samostatných federálních orgánů, úřadů a výzkumných center s více než 169 tisíci zaměstnanci. Nový úřad má za úkol koordinovat obranu před teroristickými útoky na půdě Spojených států. Od přijetí zákona o národní bezpečnosti (1947) představuje vznik nového ministerstva nejzásadnější reorganizaci orgánů federální vlády USA.⁹²

USA, v rámci boje proti terorismu, daly vzniknout řadě strategických dokumentů (např. Strategický plán FBI, Národní obranná strategie, Národní zpravodajská strategie, Národní vojenský strategický plán pro boj proti terorismu), které jsou aktualizovány. Přijata byla také řada zákonů, například zákon o zdokonalení prostředků protiteroristických zpravodajských služeb, zákon o zdokonalení protiteroristických opatření, povolení k použití ozbrojené síly, efektivní protiteroristický zákon, zákon o připravenosti vůči terorismu atd.⁹³

⁸⁹ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. Praha : Linde, 2012, s. 384.

⁹⁰ The White House: Fact Sheet: The 2015 National Security Strategy. *Www.obamawhitehouse.archives.gov* [online]. 2015 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>>.

⁹¹ PERL, R., F. Federation of American Scientists: CRS Report for Congress, Order Code RL33600: International Terrorism: Threat, Policy, and Response. *Www.fas.org* [online]. 2007 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://fas.org/sgp/crs/terror/RL33600.pdf>>.

⁹² Tamtéž.

⁹³ PERL, R., F. Federation of American Scientists: CRS Report for Congress, Order Code RL33600: International Terrorism: Threat, Policy, and Response. *Www.fas.org* [online]. 2007 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://fas.org/sgp/crs/terror/RL33600.pdf>>.

5.3 vojenské operace a civilní mise USA

V současné době mají Spojené státy nejlépe vybavenou a nejsilnější armádu na světě (armáda, letectvo, námořnictvo, námořní pěchota, pobřežní stráž). Amerika vůči terorismu obsahuje významný vojenský komponent, který se projevuje různými operacemi (rozmístění amerických vojenských sil). Americké vojenské jednotky mohou zasahovat pouze tam, je-li přímo ohrožena bezpečnost USA. Vojenské akce, které Američané deklarují jako součást americké války s terorismem, nesou název Operace Trvalá svoboda. Jejich zásahy jsou tvrdé, jsou hodnoceny rozporuplně.

Americká politika se v tomto směru zaměřuje nejen na potírání teroristů, ale i režimů, o kterých se domnívá, že teroristy podporují. S tímto typem boje proti terorismu započal prezident Bush, který se nechal slyšet, že odpovídat až po teroristických útocích není sebeobrana, ale sebevražda. Jeho ‚likvidační válka‘ proti terorismu zahrnovala boj proti všem ochráncům teroristů a režimům, kteří šíří zbraně hromadného ničení. Bushova vláda zavedla pojem ‚osa zla‘ (Irák, Írán, Severní Korea) a snažila se vojenskou silou zbavit stát podporující terorismus jejich vůdců (diktátorů) za účelem zbavení se teroristických základů. Za Bushovy vlády se podařilo svrhnout iráckého diktátora Saddáma Husajna, válka v Iráku však zemi demokratický systém (tak, jak plánoval Bush) nepřinesla. Počet teroristických útoků se zvyšoval a Amerika postupně začala vnímat válku proti terorismu jako tu, která nikam nevede.⁹⁴ Bush vedl osm let globální válku proti terorismu, která jeho zemi stála velké množství peněz a jejíž výsledky byly velmi omezené.

Nový americký prezident Obama (2009 – 2017) počty vojáků ve zneprátelených státech výrazně omezil (od vojenských útoků na základny teroristických organizací však zcela neupustil), místo toho rozšířil programy cílené likvidace podezřelých z terorismu, začal se vyhýbat pojmu ‚válka s terorismem‘, místo použití pěchoty (a rostoucího počtu amerických obětí), začal využívat moderních technologií (bezpilotní letadla), prostřednictvím kterých lze likvidovat

⁹⁴ RENSHN, A. S. *Psychology and Strategy in an Age of Terrorism, Understanding the Bush Doctrine*. 1st ed. New York: Routledge, 2017, s. 117.

konkrétní cíle.⁹⁵ Válka proti terorismu tak, jak ji vedl Obama, tedy změnila svou tvář.

Zůstává otázkou, která taktika je lepší a zda vůbec lze válku proti terorismu vyhrát. Z mezinárodního práva vyplývá skutečnost, že nezbytnost použití síly je dána tehdy, pokud není možné dosáhnout sebeobrany nenásilnými prostředky, a že státy, které jsou zasažené terorismem, jsou oprávněné k užití vojenské síly tak, aby zastavily vraždy svých občanů. Toto je právo států, které využívají i USA.

⁹⁵ STERN, J. Foreign Affairs: Obama and Terrorism: Like It or Not, the War Goes On. *Www.foreignaffairs.com* [online]. 2015 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/obama-and-terrorism>>.

6 Komparace přístupu USA a EU k potírání islamistického terorismu

Spojené státy i EU mají svou strategii, prostřednictvím které bojují proti terorismu. Americká strategie se skládá ze čtyř hlavních komponentů – porážka teroristických organizací globálního rozsahu, odmítnutí podpory terorismu, snižování podmínek pro další rozvoj terorismu a obrana vlasti vně i za hranicemi státu. Strategie EU si klade za cíl chránit lidi, aby se neuchylovali k terorismu, dává si za úkol ochránit své občany a infrastrukturu, stíhat a vyšetřovat teroristické činy a připravit se na zvládnutí a minimalizaci následků teroristických útoků. Již stanovení cílů napovídá, že strategie obou subjektů, v rámci boje proti terorismu, se od sebe musí v mnohém lišit.

Americký přístup lze popsat třemi slovy – válka, intervence za hranicemi státu a proaktivita. Válkou se rozumí aktivní přístup Spojených států k problematice terorismu. Zatímco EU realizuje své vojenské operace a civilní operace tam, kde již vznikl konflikt, kde je třeba pomoci, Amerika útočí ve chvíli, kdy rozpoznává možné riziko. Příkladem nemusí být pouze vojenské operace, ale například hojně využití hospodářských sankcí jako boje proti terorismu. Je třeba uznat, že Amerika tak v podstatě nechrání pouze sebe – tak jak byla v historii zvyklá, použití nástrojů, které v boji proti terorismu používá, chrání v podstatě i zbytek světa. Spojené státy jsou si globálním dopadem svých zásahů zřejmě vědomy, neboť například v Národní bezpečnostní strategii z roku 2003 stojí: „*Stejně tak, jako naši nepřátelé po celém světě využívají výhod amerického globálního prostředí, poznají v tomto globálním měřítku také kroky, které vedou proti nim*“.⁹⁶ Dále se zde říká: „*Klíčovým komponentem pro vítězství ve válce proti terorismu je řešení izraelsko-palestinského konfliktu*“.⁹⁷ Takovýto druh prohlášení svědčí o tom, že Spojené státy hledají širší (globální) řešení terorismu.

O důvodech, proč Amerika, spíše než na svém území intervenuje za hranicemi svého státu, bylo pojednáno na počátku čtvrté kapitoly. Amerika tedy

⁹⁶ U. S. Department of States: National Strategy for Combating Terrorism. *Www.state.gov* [online]. 2003 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z WWW: <<https://2001-2009.state.gov/s/ct/rls/wh/71803.htm>>.

⁹⁷ Tamtéž.

klade důraz na vnější obranu (snaha tlačit nepřítele co nejdále od svých hranic). Vede ji k tomu zřejmě jednak exteritoriální povaha terorismu a jednak zaměření vedení některých států (např. Afghánistán, který se stal domovem teroristů al-Kajdá). V amerických odborných člancích se v této souvislosti lze setkat s termínem ‚forward defense‘, což lze překládat jako ‚obrana směrem kupředu‘. Tento přístup je v souladu s americkou národní bezpečnostní politikou, kterou země prezentuje od konce studené války. Tím, že Američané válčí proti terorismu na jiných kontinentech, vlastně chrání bezpečnost přístupových cest do své země (přístavy, letiště).

Proaktivita amerického přístupu proti terorismu, jakožto třetí z jeho jmenovaných charakteristik, spočívá ve snaze Ameriky vytvořit takové prostředí, ve kterém se teroristům špatně funguje. Důsledkem tohoto přístupu, je například vytvoření konsolidace federálních orgánů, úřadů a výzkumných center (vznik Ministerstva pro bezpečnost vlasti), rozšíření pravomocí amerických vládních agentur a silových složek, za účelem boje s terorismem na základě vlasteneckého zákona nebo realizace reformy v oblasti zpravodajských komunit, za účelem lepších příprav na budoucí hrozby. O proaktivitě (a rovněž opět o globálním rozměru amerického boje proti terorismu) svědčí i skutečnost, že USA prosazují reformy a demokratické vedení na Středním východě a zastávají názor, že k boji proti radikalizovaným ideologiím je zapotřebí jistých ekonomických a demokratických příležitostí.

Může si tento přístup dovolit EU? Samozřejmě že ano, nicméně v mnohem menším měřítku. Jednak je třeba chápat, že na rozdíl od Spojených států není EU jedním státem, ale respektuje názor 27 zemí, nedisponuje společnou armádou, nemůže nutit jednotlivé státy k tomu, aby nasazovaly vojenské posily v zahraničí, dokonce ani, aby přijímaly stanoviska EU jako celku (viz například Německo, které se staví proti americkým sankcím v Íránu a nezastává tak všeobecný názor EU). EU proto volí jiný postup, který lze vyjádřit slovy – kriminalita, interní intervence a reaktivita.

Na rozdíl od Spojených států, si EU uvědomila mnohem dříve, že se bude muset vypořádávat s terorismem (viz např. již neexistující irské IRA nebo Španělské ETA). Jistěže oproti dnešní podobě terorismu nevyžadoval terorismus tak, jako ho

Evropa poznala v 70. a 80. letech minulého století, tak striktní řešení, jako vyžaduje dnes. Terorismus evropské státy řešily především na národní úrovni. Změny, které se v oblasti terorismu (v oblasti páchání teroristických činů), odehrály na přelomu tisíciletí, však přinutily státy Evropy, přehodnotit situaci a pozměnit koncept spolupráce na regionální, nikoliv národní úrovni. Zavedení volného pohybu osob, zboží a kapitálu, si navíc vyžádalo posílení ochrany vnějších hranic. Terorismus vnímá EU jako kriminalitu (globální velikosti), a jako takové se mu snaží čelit – svědčí o tom řada opatření, jako jsou například vznik Europolu a Eurojustu (a navyšování jejich kapacit), zavedení institutu evropského zatykače nebo zavedení směrnice o používání údajů jmenné evidence cestujících pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání trestných činů. Důvody, proč je hlavním prvkem EU v boji proti terorismu, potírání vnitřní kriminality (na rozdíl od USA), neustále trvají (např. zvýšení úrovně organizovaného zločinu, zvyšující se procento muslimů žijících v EU, migrační krizi).

„Ze znění jakéhokoliv dokumentu EU je patrné, že Evropané terorismus považují primárně za trestný čin, nikoliv vojenský akt,“ vysvětlují Balzacq a Thierry, proč Evropa na rozdíl od Spojených států, na terorismus neodpovídá vojenskými akcemi, ale zvyšováním opatření, která mají vést ke snižování kriminality.⁹⁸ Také přezkumy akčních plánů a Evropské bezpečnostní strategie neustále poukazují na to, že je důraz kladen na vznik legislativy, která kriminalizuje terorismus.⁹⁹

Na rozdíl od Spojených států, které, jak již bylo řečeno, v rámci boje s terorismem realizují jakýsi vnější rozměr (globální válka), EU se mnohem více soustředí na rozměr vnitřní. Hamilton, Sundelius a Grönvall vysvětlují, že je tomu tak proto, že v čele boje proti terorismu nestojí (jako je tomu v USA) ministerstvo obrany, ale ministerstvo (nebo spíše ministerstva) vnitra a spravedlnosti.¹⁰⁰ Jsou to

⁹⁸ BALZACQ, Thierry a Sergio THIERRY. Archive of European Integration: The EU's Fight against International Terrorism - Security Problems, Insecure Solutions. CEPS Policy Briefs No. 80, 1 July 2005 National Strategy for Combating Terrorism. [Http://aei.pitt.edu](http://aei.pitt.edu) [online]. 2005 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://aei.pitt.edu/6620/>>.

⁹⁹ BANDOW, Doug. Cato at Liberty Institute: Why Should America Defend Europeans Who Won't Defend Themselves? [Www.cato.org](http://www.cato.org) [online]. 2016 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.cato.org/blog/why-should-america-defend-europeans-who-wont-defend-themselves>>.

¹⁰⁰ HAMILTON, S. D., SUNDELIUS, B., GRÖNVALL, J. *Protecting the Homeland: European Approaches to Societal Security-Implications for the United States*. London : Center for Transatlantic Relations SAIS, 2006, s. 37.

právě tyto orgány, které formují národní bezpečnostní politiku EU a které kladou důraz na regionální stabilizaci konfliktů a obnovu a udržování míru. Členské státy EU mají logicky zájem na ochraně kritické infrastruktury, a tento pohled promítají do protiteroristické politiky. Navíc, jak již bylo řečeno, EU nemá takovou armádu, prostřednictvím které by mohla operovat v zahraničí tak, jako Spojené státy.

Reaktivitu, jakožto třetí charakteristický prvek evropské protiteroristické politiky, lze deklarovat ze zkušeností z reakcí EU – vždy po nějakém teroristickém útoku se EU zmobilizuje, vytvoří (navrhne) řadu opatření, obnoví plány a bezpečnostní strategie. Po těchto krocích ale vždy následuje zpomalení. Tuto reakci lze přikládat tomu, že EU není suverénním státem, že se musí přihlížet názoru všech svých členů, což má např. za následek prodlužování schvalovacích procesů.

David Fromkin v 90. letech minulého století zmínil, že je to dynamika mezi dvěma systémy – mezinárodním pořádkem a vnitřní stabilitou jednotlivých států – která představuje velkou výzvu pro moderní státy. „*Stěžejním tématem, kterému bude 21. století pravděpodobně čelit, nebude boj jednoho státu proti druhému, jedné síly proti druhé, ale bude to boj pořádku proti anarchii*“¹⁰¹ Tuto dynamiku formuje mj. právě také existence islámského terorismu, která narušuje mezinárodní pořádek a nabourává vnitřní stabilitu jednotlivých států (podporuje nestabilitu).

Mnoho kritiků tvrdí, že spolupráce Spojených států a EU v boji proti terorismu je neslučitelná, protože obě dvě strany k této otázce přistupují odlišně. Na tuto skutečnost upozorňuje např. Pikna, který tvrdí, že při zkoumání fenoménu 11. září a navazujících opatření, v rámci boje proti mezinárodnímu terorismu zastupují EU a USA dva základní koncepční přístupy, ze kterých vyplývají dvě základní pojetí při řešení problému – pojetí aplikované ze strany USA, spočívá v aplikaci nekompromisního postoje k terorismu, v odmítání jednat s teroristy a nepřipouštění ústupků; pojetí aplikované ze strany EU spočívá v co největším dodržování lidských práv.¹⁰²

¹⁰¹ FROMKIN, D. The Coming Millenium: World Politics in the Twnety-First Century. *World Policy Journal*. 1993, 10(1), s. 1 - 7.

¹⁰² PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2016, s. 381.

Je třeba připustit, že se v amerických a evropských protiteroristických přístupech objevuje řada rozdílů plynoucích z odlišné historie, různé právní tradice, ve vnímání příčin a také v nástrojích, které oba státy pro potírání terorismu využívají. Pravdou ale také zůstává, že byl terorismus na přelomu tisíciletí označen za globální hrozbu, a s jako takovou je třeba s ním i bojovat – tedy všemi možnými prostředky.

Závěr

Násilí je doprovodným jevem každého lidského společenství. Vysvětlení je jednoduché – násilím byla v historii vyřešena řada konfliktů, které se vyskytovaly v mezilidských vztazích a ve vztazích mezi určitými společenstvími. Násilí budí pocit strachu a nenávisti, vyvolává potřebu po odvetě, a jako takové tudíž může být považováno za dvousečnou zbraň, v době, kdy existují různé druhy celoplošně ničících zbraní, i za zbraň pro lidstvo velmi nebezpečnou.

I přes toto riziko, považuje řada lidí, kteří se stávají součástí extrémních skupin, násilí za jedinou cestu k tomu, aby realizovali své představy. Mezi tyto lidi patří i teroristé. Bakalářská práce nese název „Islámský terorismus jako globální bezpečnostní hrozba“ a jejím cílem bylo srovnat přístup, který v boji proti terorismu zaujímají dvě nejsilnější platformy bojující s islámským terorismem – Spojené státy americké a Evropská unie.

V úvodu práce seznamuje se současným stavem vědění dané problematiky, tedy s tím, jaké informace o problematice uvádí čeští a zahraniční odborníci. Je zde konstatováno, že shodnout se na definici terorismu je velmi obtížné proto, že se jedná o komplexní a různorodý jev, a proto je obtížné určit, se kterými akcemi, osobami a organizacemi by měl být přívlastek „teroristické“ spojován. Z toho, jak terorismus definují různí odborníci, bylo odvozeno, že definice, ať už je jakákoliv, by měla obsahovat několik základních prvků, kterými jsou: promyšlenost, šíření strachu pomocí násilí nebo hrozby násilí, cíl destabilizace určité struktury (hospodářské, politické), ničení majetku a životů a protiprávní jednání. Na tom, že terorismus je krutý, bezohledný a má ničivé následky pro celou společnost, se shodují i jeho samotní aktéři.

V práci je vysvětleno, že rozdíl v definici terorismu Evropské unie a Spojených států je dán rozdílností obou platforem bojujících proti terorismu – zatímco Evropská unie je dobrovolné společenství států, ve kterém si státy ponechávají v boji s terorismem suverenitu (i když se zavazují respektovat unijně stanovené akty), Spojené státy americké mají legislativu jednotnou. Na evropské úrovni existuje jedna definice terorismu, která je široká, taxativně vymezuje formy násilí, které je považováno za terorismus a zmiňuje základní mechanismus terorismu

– prvek strachu. Americká definice terorismu je uvedena v národní ústavě, je stručná, ale rozpracovávají ji další akty.

Dále je první části bakalářské práce konstatováno, že terorismus je proměnlivý fenomén, a proto byla vyvinuta snaha o zpracování jeho typologie. Islámský terorismus spadá v rámci typologie do terorismu náboženského, v rámci kterého jsou prosazovány náboženské cíle, obvykle v politickém kontextu. Vysvětleno je také, že islámský terorismus vzniká na základě mylného výkladu náboženských textů islámu – Koránu a Hadís.

Druhá kapitola práce seznámila čtenáře s projevy terorismu. Bylo zde řečeno, že islámský terorismus se v projevech nijak významně od jiných druhů terorismu neliší, že nejčastějšími formami islámského terorismu při útoku na jednotlivce i na větší cíle, jsou bombové útoky nebo vraždy formou zastřelení. Terorismus s sebou přináší řadu dopadů. Mezi psychosociální dopady se řadí strach a pocit nebezpečí ústící v paniku a změnu v chování. Mezi ekonomické důsledky terorismu patří dále i důsledky ekonomické spojené s odstraňováním bezprostředních následků teroristických útoků, s vynaložením finančních prostředků na protiteroristická opatření a s odstraňováním důsledků psychosociálního charakteru.

Ve druhé kapitole je také konstatováno, že na šíření informací o terorismu se nejvíce podílí média, že rozsah útoku nemusí být přímo úměrný psychosociálním dopadům, ale že navzdory tomu je politické vyhodnocování hrozby silně ovlivněno rozsahem škod, zejména počtem mrtvých a zraněných osob.

Cílem práce bylo v teoretické rovině definovat islamistický terorismus, charakterizovat jeho podstatu a na konkrétních příkladech analyzovat aktuální projevy islamistického terorismu. Tento teoretický cíl byl tedy naplněn.

Hlavním cílem práce bylo srovnat přístup, který v boji proti islamistickému terorismu zaujímají dvě nejsilnější platformy – Spojené státy americké a Evropská unie. Toto srovnání přinesla pátá kapitola práce. Jednoduše lze tyto závěry sumarizovat následovně: Spojené státy americké a Evropská unie se stoprocentně shodnou na tom, že terorismus představuje jednu z nejzávažnějších bezpečnostních globálních hrozeb. Rozdíly jsou potom patrné v prosazování bezpečnostně-politických priorit obou států a v jejich přístupu k řešení.

Americký přístup i nástroje vypovídají o tom, že Spojené státy chtějí vést proti terorismu válku, mají možnost a chtějí za tímto účelem intervenovat za hranicemi státu a k problematice přistupují proaktivně. Evropský přístup svědčí o tom, že terorismus je řešen jako závažná kriminalita, přičemž Evropská unie dává v oblasti jeho potírání přednost policejním nástrojům a zpravodajským službám, přičemž jsou užívány i ekonomické nástroje, ale EU je připravena užít i vojenskou sílu, pokud to bude nutné po vyčerpání všech nástrojů, které se ukáží jako nedostatečné. Evropská unie se rovněž v boji proti islamistickému terorismu snaží v maximální míře dodržovat lidská práva, což komplikuje efektivnost její protiteroristické politiky. V tomto ohledu se americký a evropský přístup v boji proti terorismu odlišuje i v míře a hloubce derogace lidských práv, která mohou být omezena i účelově, což je aktuální problém každého efektivního opatření a protiteroristického zásahu. Je totiž zřejmé, že bezpečnost a svoboda se nedají sledovat souběžně, protože zde existuje nepřímá úměra, tj. čím více bezpečnosti tím méně svobody.

Seznam použité literatury

Knihy

1. ARMSTRONGOVÁ, K. *Islám*. 1. vyd. Praha : Slovart, 2008. 255 s. ISBN 978-80-7391-155-3.
2. BRZYBOHATÝ, M. a kol. *Terorismus a my*. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2001. 216 s. ISBN 978-80-722-6584-8.
3. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. 1. vyd. Praha : Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7.
4. CARR, C. *Dějiny terorismu: dějiny války proti civilistům*. 1. vyd. Praha : Práh, 2002. 183 s. ISBN 80-7252-063-6.
5. DE LA CORTE IBÁÑEZ, L. *Logika terorismu*. 1. vyd. Praha : Acedemia, 2009. 321 s. ISBN 978-80-200-1724-6.
6. FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2.
7. FRANK, L. Bezpečnostní výzvy pro Evropskou unii a determinanty její akceschopnosti. In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, 9 - 20 s. ISBN 80-210-4172-2.
8. GUILLEMIN, J. *American Anthrax: Fear, Crime, and the Investigation of the Nation's Deadliest Bioterror Attack*. 1st ed. New York : Times Book, Henry Holt and Company, 2011. 336 s. ISBN 978-0-8050-9104-5.
9. HAMILTON, S. D., SUNDELIUS, B., GRÖNVALL, J. *Protecting the Homeland: European Approaches to Societal Security-Implications for the United States*. 1st ed. London: Center for Transatlantic Relations SAIS, 2006. 167 s. ISBN 978-0976643425.
10. HOFFMAN, B. *Inside Terrorism. 2nd revised and expanded ed.* Columbia: Columbia University Press, 2006. 456 s. ISBN 978-02-311-2698-4.
11. KOLEKTIV AUTORŮ. *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén?* 1. vyd. Praha : Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004. 91 s. ISBN 80-86547-33-7.
12. LAQUEUR, W. *No End To War: Terrorism in the Twenty-First Century*. 1st ed. New York : The Continuum International Publishing Group, 2003. 288 s. ISBN 978-08-264-1435-9.
13. MAREŠ, M. Politika EU proti terorismu: Od reakce k prevenci? In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, 45 - 57 s. ISBN 80-210-4172-2.
14. PERL, F. R. *International Terrorism: Threat, Policy, and Response*. Prepared for Members and Committees of Congress. 1st ed. Washington: Foreign

- Affairs, Defense and Trade Division, 2007. 36 s. ISBN 978-1295255733. Dostupné z WWW: <<https://www.fas.org/sgp/crs/terror/RL33600.pdf>>.
15. PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva: Prizmatem lisabonské smlouvy*. 3. rozšířené vyd. Praha : Linde, 2012. 435 s. ISBN 978-80-7201-889-5.
 16. PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 434 s. ISBN 978-80-7380-611-8.
 17. RENSHN, A. S. *Psychology and Strategy in an Age of Terrorism, Understanding the Bush Doctrine*. 1st ed. New York: Routledge, 2017. 342 s. ISBN 978-0-415-95504-1.
 18. ROJČÍK, O. Neproliфераční strategie EU a jednání o íránském jaderném programu. In: *Evropská unie a její bezpečnost: Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, 135 - 151 s. ISBN 80-210-4172-2.
 19. SCHMID, P. A., JONGMAN, J. A. *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature*. 13th ed. New Jersey: Bransaction Publishers, 2005. 700 s. ISBN 978-1-4128-0469-1.
 20. SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus: válka proti státu*. 1. vyd. Praha : Eurolex Bohemia, 2006. 394 s. ISBN 80-86861-76-7.
 21. ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*. 3. aktualizované vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. 170 s. ISBN 978-80-7400-318-9.
 22. ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha : Beck, 2003. 362 s. ISBN 80-7179-305-1.
 23. WALTER, Ch. Defining Terrorism in National and International Law. In: WALTER, Christian., VÖNEKY, Silja., ROEBEN, Volker., SCHORKOPF, Fank. *Terrorism as a Challenge for National and International Law: Security versus Liberty?* Berlin: Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2004, 3 - 21 s. ISBN 978-3-642-62345-5.
 24. WEISS, M., HASSAN, H. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. 1. vyd. Brno : CPress, 2015. 255 s. ISBN 978-80-264-0883-3.

Časopisy

25. DRULÁKOVÁ, R., TRÁVNÍČKOVÁ Z. a ZEMANOVÁ, Š. Ekonomické sankce na počátku 3. tisíciletí. *Mezinárodní vztahy*. 2009, 2009(1), 66 - 85.
26. EICHLER, J. Hrozba globálního terorismu a její vyhodnocování. *Mezinárodní vztahy*. 2006, 2006(3), 19 - 45.

27. FOLTIN, P. a ŘEHÁK, D. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie*. 2006, 2006(1), 45 - 60 s. Dostupné také z WWW: <<http://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/file.php?file=6263>>.
28. FROMKIN, D. The Coming Millenium: World Politics in the Twnety-First Century. *World Policy Journal*. 1993, 10(1), 1 - 7.
29. MERARI, A. The Psychological Impact of Terrorism: A Double-Edged Sword. *Political Psychology*. 1985, 6(4), 591 - 604.
30. ZÁVĚŠICKÝ, J. Ambice a schopnosti Evropské unie. Analýza vojenských operací na podporu míru. *Mezinárodní vztahy*. 2007, 2007(2), 31 - 59.
31. ZUKAL, J. Jak bezpečně se cítí občané v zemích EU? *Veřejná správa*. 2003, 2003(44), 24 - 25.

Elektronické zdroje

32. BALZACQ, T. a THIERRY, S. Archive of European Integration: The EU's Fight against International Terrorism - Security Problems, Insecure Solutions. CEPS Policy Briefs No. 80, 1 July 2005 National Strategy for Combating Terrorism. *Http://aei.pitt.edu* [online]. 2005 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://aei.pitt.edu/6620/>>.
33. BANDOW, D. Cato at Liberty Institute: Why Should America Defend Europeans Who Won't Defend Themselves? *Www.cato.org* [online]. 2016 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.cato.org/blog/why-should-america-defend-europeans-who-wont-defend-themselves>>.
34. Congress.gov: S.735 - Antiterrorism and Effective Death Penalty Act of 1996. *Www.congress.gov* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.congress.gov/bill/104th-congress/senate-bill/735>>.
35. Eruopean Union External Action: Military and civilian missions and operations. *Eeas.europa.eu* [online]. 2016 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <https://eeas.europa.eu/topics/military-and-civilian-missions-and-operations/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en>.
36. EUR-Lex - Access to European Union Law: Sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě: Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie: pět kroků směrem k bezpečnější Evropě. *Eur-lex.europa.eu* [online]. 2010 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0673>>.
37. Eur-lex - EU Law and Publication: Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu. *Www.eur-lex.europa.eu* [online]. 2001 [cit. 2016-12-08]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=URISERV:133208&from=CS>>.

38. European Council, Council of the European Union: Response to foreign terrorist fighters and recent terrorist attacks in Europe. *Www.consilium.europa.eu* [online]. 2017 [cit. 2017-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/en/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>>.
39. Evropská rada, Rada EU: Boj EU proti terorismu. *Www.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>>.
40. Evropská rada, Rada Evropské unie: Conclusion and Plan of Action of the Extraordinary European Council Meeting on 21 September 2001. *Www.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/european-council/conclusions/1993-2003/>>.
41. Evropská rada, Rada Evropské unie: Evropská bezpečnostní strategie: Bezpečná Evropa v lepším světě. *Www.consilium.europa.eu* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/documents-publications/publications/2009/pdf/european-security-strategy-secure-europe-better-world/>>.
42. Evropská rada: Seznam teroristů vedený EU. *Www.consilium.europa.eu* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>>.
43. EVROPSKÁ UNIE. Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění). In: *Věstník Evropské unie*. C 326/13. Dostupné také z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF>.
44. Federation of American Scientists: Iran Sanctions. *Www.fas.org* [online]. 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://fas.org/sgp/crs/mideast/RS20871.pdf>>.
45. GfK: Safety concerns: Global study: Overall, one in three are 'always concerned' about their safety and security. *Www.gfk.com* [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.gfk.com/global-studies/global-studies-safety-concerns/>>.
46. Ministerstvo vnitra ČR: Typologie terorismu. *Www.mvcr.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>>.
47. Novinky.cz: Paříži ubyl milion turistů. *Www.novinky.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/cestovani/412643-parizi-ubyl-milion-turistu.html>>.

48. PERL, R., F. Federation of American Scientists: CRS Report for Congress, Order Code RL33600: International Terrorism: Threat, Policy, and Response. *Www.fas.org* [online]. 2007 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://fas.org/sgp/crs/terror/RL33600.pdf>>.
49. Rewards for Justice: Abd al-Rahman Mustafa al-Qaduli. *Www.rewardsforjustice.net* [online]. 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.rewardsforjustice.net/english/abd_al_qaduli.html>.
50. Rewards for Justice: Osama Bin Laden. *Www.rewardsforjustice.net* [online]. 2002 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.rewardsforjustice.net/>>.
51. SearchWorks Catalog: Transforming Homeland Security: U. S. and European Approaches. *Searchnetworks.stanford.edu* [online]. 2006 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://searchworks.stanford.edu/view/6367845>>.
52. STERN, J. Foreign Affairs: Obama and Terrorism: Like It or Not, the War Goes On. *Www.foreignaffairs.com* [online]. 2015 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.foreignaffairs.com/articles/obama-and-terrorism>>.
53. The International Air Transport Association: THE Impact of September 11/2001 on Aviation. *Http://www.iata.org/* [online]. 2011 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.iata.org/pressroom/Documents/impact-9-11-aviation.pdf>>.
54. The Religion of Peace: About the List of Attacks. *Www.thereligionofpeace.com* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.thereligionofpeace.com/pages/site/the-list.aspx>>.
55. The Religion of Peace: List of Islamic Terror: 2001 - 2016. *Www.thereligionofpeace.com* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.thereligionofpeace.com/>>.
56. The White House: Fact Sheet: The 2015 National Security Strategy. *Www.obamawhitehouse.archives.gov* [online]. 2015 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>>.
57. U. S. Department of State: Foreign Terrorist Organizations. *Www.sate.gov* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>>.
58. U. S. Department of State: Rewards for Justice Program. *Www.state.gov* [online]. 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.state.gov/m/ds/terrorism/c8651.htmhttps://fas.org/sgp/crs/mideast/RS20871.pdf>>.
59. U. S. Department of States: Legal Adviser Bellinger speech, "Legal Issues in the War on Terrorism. *Www.state.gov* [online]. 2006 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.state.gov/s/l/2006/98861.htm>>.

60. U. S. Department of States: National Strategy for Combating Terrorism. *Www.state.gov* [online]. 2003 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z WWW: <<https://2001-2009.state.gov/s/ct/rls/wh/71803.htm>>.
61. U. S. Government Publishing Office: 22 U. S. C. 2656f - Annual Country Reports on Terrorism. *Www.gpo.gov* [online]. 2016 [cit. 2016-12-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.gpo.gov/fdsys/granule/USCODE-2010-title22/USCODE-2010-title22-chap38-sec2656f>>.
62. Worldometers: Current World Population. *Www.worldometers.info* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.worldometers.info/world-population/>>.
63. Zdroj: PewResearchCenter: Table: Muslim Population by Country. *Www.pewforum.org* [online]. 2011 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.pewforum.org/2011/01/27/table-muslim-population-by-country/>>.

Ostatní zdroje

64. JOKL, P. *Psychosociální dopady terorismu: Bakalářská práce*. Zlín, 2010. Univerzita Tomáše Bati. Vedoucí práce Mgr. Oldřich Krulík, Ph.D.

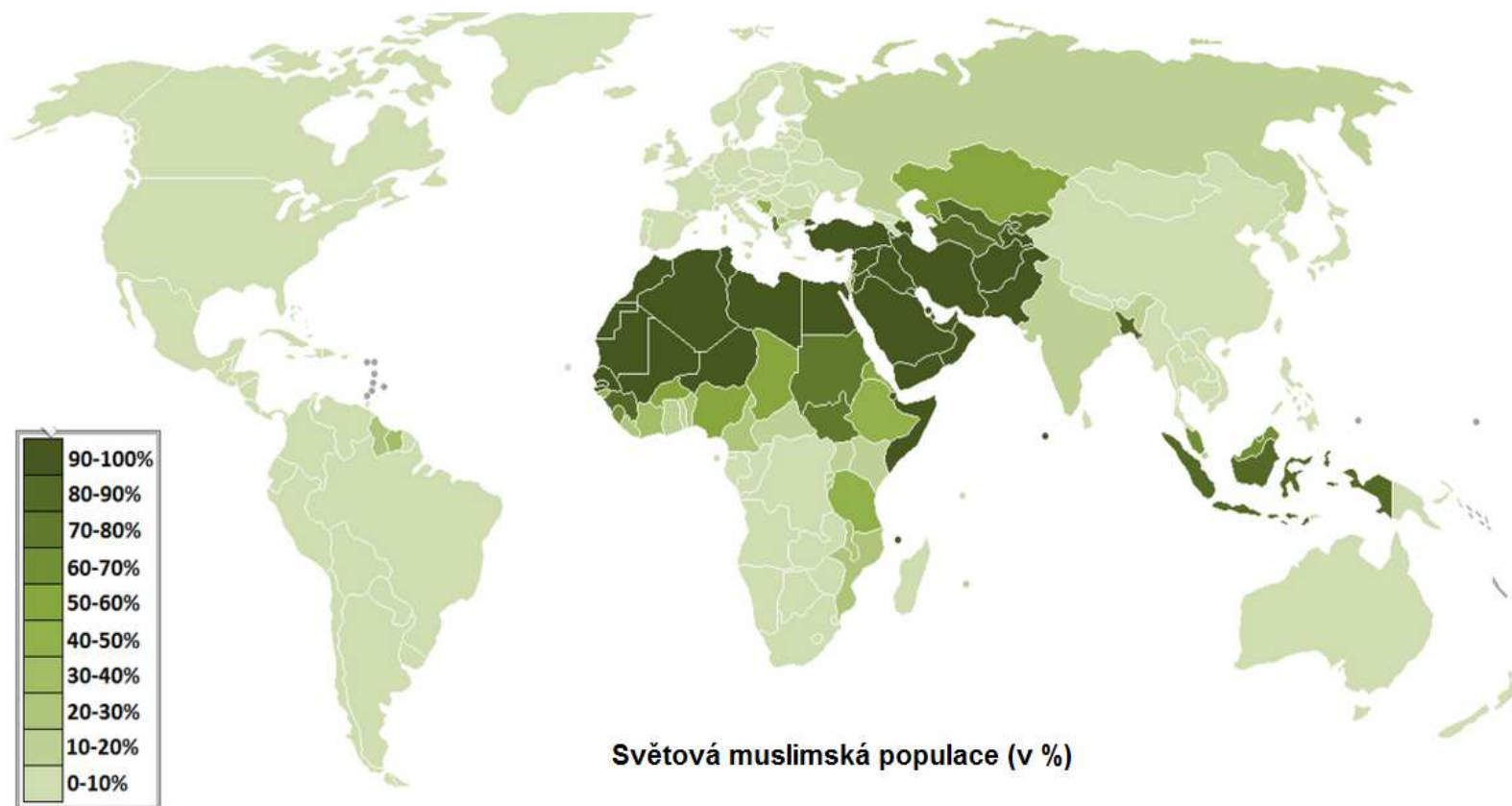
Seznam použitých zkratek

USA	Spojené státy americké
EU	Evropská unie
IS	Islámský stát

Seznam příloh

Příloha 1 - Podíl muslimské populace v jednotlivých státech světa.....	59
Příloha 2 - Seznam teroristických organizací (zdroj USA).....	60
Příloha 3 - Seznam teroristických organizací (zdroj EU)	63
Příloha 4 - Počet teroristických útoků spáchaných v USA mezi léty 2001 – 2016...	64
Příloha 5 - Počet teroristických útoků spáchaných v EU mezi léty 2001 – 2016	67
Příloha 6 - GfK studie – obavy o bezpečnost: mezistátní srovnání.....	73

Příloha 1 - Podíl muslimské populace v jednotlivých státech světa¹⁰³

¹⁰³ Zdroj: PewResearchCenter: Table: Muslim Population by Country. *Www.pewforum.org* [online]. 2011 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.pewforum.org/2011/01/27/table-muslim-population-by-country/>>.

Příloha 2 - Seznam teroristických organizací (zdroj USA)¹⁰⁴

Datum určení	Název organizace
10. 8. 1997	Abu Nidal Organization (ANO)
10. 8. 1997	Abu Sayyaf Group (ASG)
10. 8. 1997	Aum Shinrikyo (AUM)
10. 8. 1997	Basque Fatherland and Liberty (ETA)
10. 8. 1997	Gama'a al-Islamiyya (Islamic Group) (IG)
10. 8. 1997	HAMAS
10. 8. 1997	Harakat ul-Mujahidin (HUM)
10. 8. 1997	Hizballah
10. 8. 1997	Kahane Chai (Kach)
10. 8. 1997	Kurdistan Workers Party (PKK) (Kongra-Gel)
10. 8. 1997	Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)
10. 8. 1997	National Liberation Army (ELN)
10. 8. 1997	Palestine Liberation Front (PLF)
10. 8. 1997	Palestinian Islamic Jihad (PIJ)
10. 8. 1997	Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLF)
10. 8. 1997	PFLP-General Command (PFLP-GC)
10. 8. 1997	Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)
10. 8. 1997	Revolutionary People's Liberation Party/Front (DHKP/C)
10. 8. 1997	Shining Path (SL)
10. 8. 1999	al-Qa'ida (AQ)
25. 9. 2005	Islamic Movement of Uzbekistan (IMU)
16. 5. 2001	Real Irish Republican Army (RIRA)
26. 12. 2001	Jaish-e-Mohammed (JEM)
26. 12. 2001	Lashkar-e Tayyiba (LeT)
27. 3. 2002	Al-Aqsa Martyrs Brigade (AAMB)
27. 3. 2002	Asbat al-Ansar (AAA)

¹⁰⁴ Zdroj: U. S. Department of State: Foreign Terrorist Organizations. *Www.sate.gov* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>>.

27. 3. 2002	al-Qaida in the Islamic Maghreb (AQIM)
8. 9. 2002	Communist Party of the Philippines/New People's Army (CPP/NPA)
23. 10. 2002	Jemaah Islamiya (JI)
30. 1. 2003	Lashkar i Jhangvi (LJ)
22. 3. 2004	Ansar al-Islam (AAI)
13. 7. 2004	Continuity Irish Republican Army (CIRA)
17. 12. 2004	Islamic State of Iraq and the Levant (formerly al-Qa'ida in Iraq)
17. 6. 2005	Islamic Jihad Union (IJU)
3. 5. 2008	Harakat ul-Jihad-i-Islami/Bangladesh (HUJI-B)
18. 3. 2008	al-Shabaab
18. 5. 2009	Revolutionary Struggle (RS)
7. 2. 2009	Kata'ib Hizballah (KH)
19. 1. 2010	al-Qa'ida in the Arabian Peninsula (AQAP)
8. 6. 2010	Harakat ul-Jihad-i-Islami (HUJI)
9. 1. 2010	Tehrik-e Taliban Pakistan (TTP)
11. 4. 2010	Jundallah
23. 5. 2011	Army of Islam (AOI)
19. 9. 2011	Indian Mujahedeen (IM)
13. 3. 2012	Jemaah Anshorut Tauhid (JAT)
30. 5. 2012	Abdallah Azzam Brigades (AAB)
19. 9. 2012	Haqqani Network (HQN)
22. 3. 2013	Ansar al-Dine (AAD)
14. 11. 2013	Boko Haram
14. 11. 2013	Ansaru
19. 12. 2013	al-Mulathamun Battalion
13. 1. 2014	Ansar al-Shari'a in Benghazi
13. 1. 2014	Ansar al-Shari'a in Darnah
13. 1. 2014	Ansar al-Shari'a in Tunisia
4. 10. 2014	ISIL Sinai Province (formally Ansar Bayt al-Maqdis)
15. 5. 2014	al-Nusra Front
20. 8. 2014	Mujahidin Shura Council in the Environs of Jerusalem (MSC)
30. 9. 2015	Jaysh Rijal al-Tariq al Naqshabandi (JRTN)

14. 1. 2016	ISIL-Khorasan (ISIL-K)
20. 5. 2016	Islamic State of Iraq and the Levant's Branch in Libya (ISIL-Libya)
30. 6. 2016	Al-Qa'ida in the Indian Subcontinent

Příloha 3 - Seznam teroristických organizací (zdroj EU)¹⁰⁵

1. „Abu Nidal Organisation“ („Organizace Abú Nidal“; „ANO“; také známa jako „Revoluční rada Fatáhu“; „Arabské revoluční brigády“; „Černé září“; „Revoluční organizace socialistických muslimů“).
2. „Al-Aqsa Martyrs' Brigade“ („Brigáda mučedníků al-Aksá“).
3. „Al-Aqsa e.V.“ („Sdružení Al-Aksá e.V.“).
4. „Babbar Khalsa“.
5. „Communist Party of the Philippines“ („Komunistická strana Filipín“, včetně „New Peoples Army“ („Nové lidové armády“), „NPA“), Filipíny.
6. „Gama'a al-Islamiyya“ (také známa jako „Al-Gama'a al-Islamiyya“; „Islámská skupina“; „IG“).
7. „İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi“ („İBDA-C“; „Fronta islámských bojovníků Velkého východu“).
8. „ Hamas“ („Hamás“, včetně „ Hamas-Izz al-Din al-Qassem“).
9. „Hizballah Military Wing“ („Vojenské křídlo Hizballáhu“; také známa jako „Hezbollah Military Wing“; „Hizballah Military Wing“; „Hizbollah Military Wing“; „Hezbollah Military Wing“; „Hisbollah Military Wing“; „Hizbu'llah Military Wing“; „Hizb Allah Military Wing“; „Jihad Council“ (a všechny podřízené složky, včetně organizace pro vnější bezpečnost)).
10. „Hizbul Mujahideen“ („Hizb al-Mudžáhidín“; „HM“).
11. „Hofstadgroep“.
12. „Khalisan Zindabad Force“ („KZF“).
13. „Kurdistan Workers' Party“ („Kurdská strana pracujících“; „PKK“; také známa jako „KADEK“; „KONGRA-GEL“).
14. „Liberation Tigers of Tamil Eelam“ („Tygři osvobození tamilského ílamu“, „LTTE“).
15. „Ejército de Liberación Nacional“ („Národně osvobozenecá armáda“).
16. „Palestinian Islamic Jihad“ („Palestinský islámský džihád“; „PIJ“).
17. „Popular Front for the Liberation of Palestine“ („Lidová fronta za osvobození Palestiny“; „PFLP“).
18. „Popular Front for the Liberation of Palestine – General Command“ („Vrchní velitelství Lidové fronty za osvobození Palestiny“; také známo jako „PFLP-General Command“).
19. „Fuerzas armadas revolucionarias de Columbia“ („Revoluční ozbrojené síly Kolumbie“; „FARC“).
20. „Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi“ („Revoluční lidové osvobozenecá armáda/fronta/strana“; „DHKP/C“; také známa jako „Devrimci Sol“ („Revoluční levice“); „Dev Sol“).
21. „Sendero Luminoso“ („Světlá stezka“; „SL“).
22. „Teyrbazen Azadiya Kurdistan“ („TAK“; také známa jako „Kurdistan Freedom Falcons“ („Sokoli za osvobození Kurdistánu“); „Kurdistan Freedom Hawks“ („Jestřábi za osvobození Kurdistánu“)).

¹⁰⁵ Zdroj: Evropská rada: Seznam teroristů vedený EU. *Www.consilium.europa.eu* [online]. 2016 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>>.

Příloha 4 - Počet teroristických útoků spáchaných v USA mezi léty 2001 – 2016¹⁰⁶

Datum	Město/Stát	Počet mrtvých	Počet zraněných
11. 9. 2001	New York, NY	2 752	251
12. 6. 2016	Orlando, FL	49	53
11. 9. 2001	Shanksville, PA	40	0
2. 12. 2015	San Bernardino, CA	14	17
5. 11. 2009	Ft. Hood, TX	13	31
13. 2. 2007	Salt Lake City, UT	5	4
3. 10. 2002	Maryland	5	0
14. 4. 2010	Marquette Park, IL	5	2
16. 7. 2015	Chattanooga	5	2
11. 9. 2011	Waltham, MA	3	0
15. 4. 2013	Boston, MA	3	264
1. 6. 2014	Seattle, WA	2	0
6. 3. 2014	Port Bolivar, TX	2	0
12. 4. 2009	Phoenix, AZ	2	0
4. 7. 2002	Los Angeles	2	0
1. 1. 2008	Irving, TX	2	0
7. 2. 2013	Buena Vista, NJ	2	0
2. 10. 2002	Wheaton, MD	1	0
25. 6. 2014	West Orange, NJ	1	0
30. 4. 2011	Warren, MI	1	0
19. 3. 2002	Tuscon, AZ	1	0
27. 4. 2014	Skyway, WA	1	0
22. 10. 2002	Silver Spring, MD	1	0
28. 7. 2006	Seattle, WA	1	5
15. 4. 2004	Scottsville, NY	1	2

¹⁰⁶ Zdroj: The Religion of Peace: List of Islamic Terror: 2001 - 2016. *Www.thereligionofpeace.com* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.thereligionofpeace.com/>>.

6. 8. 2013	Richmond, CA	1	0
13. 4. 2004	Raleigh	1	4
18. 12. 2014	Morganton, NC	1	0
25. 9. 2014	Moore, OK	1	1
21. 9. 2002	Montgomery, AL	1	1
9. 10. 2002	Manassas, VA	1	0
1. 6. 2009	Little Rock, AR	1	1
2. 12. 2003	Chicago, IL	1	0
6. 8. 2003	Houston, TX	1	0
12. 11. 2012	Houston, TX	1	0
15. 1. 2012	Houston, TX	1	0
2. 11. 2009	Glendale, AZ	1	1
11. 10. 2002	Fredericksburg, VA	1	0
14. 10. 2002	Falls Church, VA	1	0
25. 6. 2006	Denver, CO	1	5
27. 5. 2002	Denton, TX	1	0
12. 2. 2009	Buffalo, NY	1	0
19. 4. 2013	Boston, MA	1	1
4. 12. 2009	Binghamton, NY	1	0
23. 9. 2002	Baton Rouge	1	0
16. 6. 2006	Baltimore, MD	1	0
6. 7. 2008	Atlanta, Georgia	1	0
21. 9. 2002	Atlanta, GA	1	0
14. 3. 2013	Vancouver, WA	0	2
6. 1. 2002	Tampa, FL	0	0
17. 9. 2016	St. Cloud, MN	0	8
20. 8. 2016	Roanoke, VA	0	2
7. 1. 2016	Philadelphia, PA	0	1
23. 10. 2014	NYC, NY	0	5
17. 9. 2016	NYC, NY	0	31
20. 2. 2007	Nashville, TN	0	1
15. 6. 2012	Mission, TX	0	3

4. 11. 2015	Merced, CA	0	4
3. 3. 2006	Chapel Hill, NC	0	9
3. 5. 2015	Garland, TX	0	1
14. 2. 2015	Detroit, MI	0	2
28. 11. 2016	Columbus, OH	0	11
11. 2. 2016	Columbus, OH	0	4

Příloha 5 - Počet teroristických útoků spáchaných v EU mezi léty 2001 – 2016¹⁰⁷

Datum	Stát	Město	Počet mrtvých	Počet zraněných
10. 10. 2007	Austria	Wimpassing	1	0
10. 3. 2015	Austria	Liesing	1	0
21. 6. 2015	Austria	Graz	3	34
27. 10. 2007	Belgium	Mons	1	0
19. 8. 2009	Belgium	Jette	0	1
6. 8. 2016	Belgium	Charleroi	0	2
14. 6. 2016	Belgium	Etterbeek	0	1
22. 3. 2016	Belgium	Brussels	21	130
22. 3. 2016	Belgium	Brussels	14	92
24. 5. 2014	Belgium	Brussels	4	0
29. 6. 2009	Belgium	Brussels	1	0
14. 6. 2009	Belgium	Brussels	1	0
9. 6. 2012	Belgium	Brussels	0	2
5. 10. 2016	Belgium	Brussels	0	2
7. 9. 2016	Belgium	Brussels	0	2
18. 11. 2004	Belgium	Antwerp	1	0
12. 3. 2012	Belgium	Anderlecht	1	1
30. 4. 2011	Bulgaria	Pazardjik	0	1
18. 7. 2012	Bulgaria	Burgas	7	30
23. 9. 2005	Denmark	Slagelse	1	1
31. 12. 2008	Denmark	Odense	0	2
31. 8. 2016	Denmark	Christiania	0	3
15. 2. 2015	Denmark	Copenhagen	1	2
14. 2. 2015	Denmark	Copenhagen	1	3
5. 2. 2013	Denmark	Copenhagen	0	0
29. 9. 2015	Denmark	Copenhagen	0	1

¹⁰⁷ Zdroj: The Religion of Peace: List of Islamic Terror: 2001 - 2016. *Www.thereligionofpeace.com* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.thereligionofpeace.com/>>.

2. 9. 2016	France	Vincennes	0	1
2. 6. 2012	France	Villeurbanne	0	3
19. 4. 2015	France	Villejuif	1	0
1. 1. 2016	France	Valence	0	2
19. 3. 2012	France	Toulouse	4	0
11. 3. 2012	France	Toulouse	1	0
30. 8. 2016	France	Toulouse	0	1
30. 4. 2010	France	Strasbourg	0	1
19. 8. 2016	France	Strasbourg	0	1
19. 9. 2012	France	Sarcelles	0	1
26. 7. 2016	France	Saint-Etienne-du-Rouvray	1	1
27. 5. 2016	France	Saint Julien du Puy	0	1
13. 2. 2006	France	Saint Genevieve des Bois	1	0
7. 5. 2013	France	Roussillon	0	1
22. 6. 2012	France	Rennes	1	0
13. 11. 2015	France	Paris	89	322
13. 11. 2015	France	Paris	19	9
13. 11. 2015	France	Paris	15	10
7. 1. 2015	France	Paris	12	10
13. 11. 2015	France	Paris	5	8
9. 1. 2015	France	Paris	4	5
19. 11. 2003	France	Paris	2	0
7. 11. 2005	France	Paris	1	0
13. 11. 2015	France	Paris	1	0
8. 10. 2004	France	Paris	0	10
20. 6. 2008	France	Paris	0	1
12. 1. 2010	France	Paris	0	1
25. 5. 2013	France	Paris	0	1
23. 4. 2013	France	Paris	0	2
13. 11. 2015	France	Paris	0	3
21. 8. 2015	France	Paris	0	3

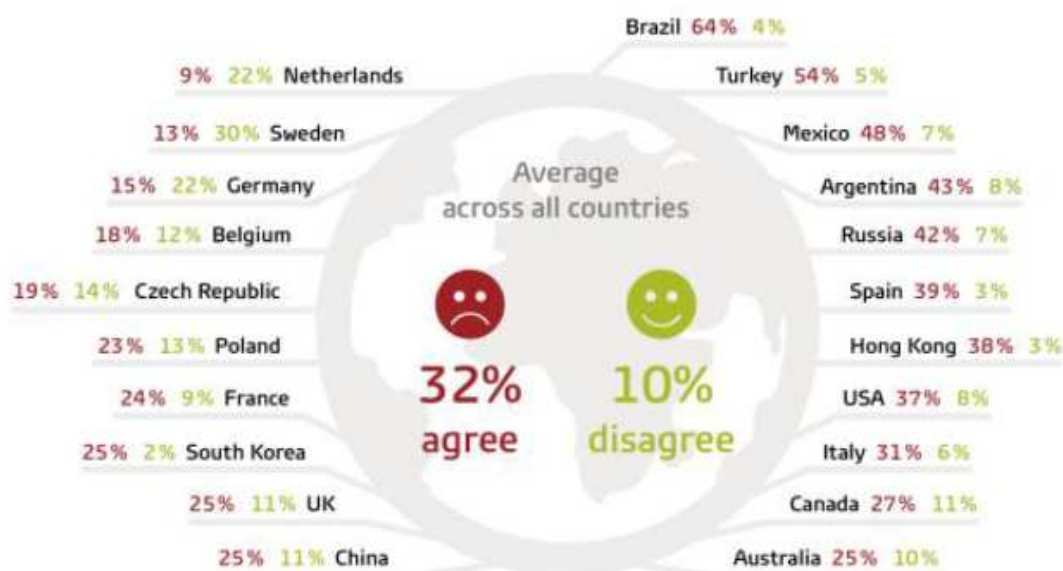
4. 9. 2016	France	Osny	0	2
14. 7. 2016	France	Nice	86	202
3. 2. 2015	France	Nice	0	3
22. 12. 2014	France	Nantes	1	9
8. 1. 2015	France	Montrouge	1	1
15. 3. 2012	France	Montauban	2	1
18. 11. 2015	France	Marseille	0	1
24. 10. 2015	France	Marseille	0	2
11. 1. 2016	France	Marseille	0	1
13. 6. 2016	France	Magnanville	2	1
9. 7. 2009	France	Lyon	1	0
26. 6. 2015	France	Lyon	1	2
20. 12. 2014	France	Joue-les-Tours	0	3
19. 7. 2016	France	Garda-Colombe	0	4
21. 12. 2014	France	Dijon	0	13
8. 9. 2016	France	Boussy-Saint-Antoine	0	1
3. 9. 2016	France	Belfort	0	2
18. 7. 2016	Germany	Wuerzburg	0	5
24. 6. 2009	Germany	Schweinfurt	1	0
12. 8. 2008	Germany	Ruesselsheim	1	0
2. 3. 2009	Germany	Rees	1	0
28. 2. 2008	Germany	Odenwald	3	0
27. 8. 2016	Germany	Oberhausen	0	2
3. 2. 2010	Germany	Northrhein-Westphalia	1	0
20. 7. 2009	Germany	Munich	1	0
26. 2. 2016	Germany	Hanover	0	1
15. 5. 2008	Germany	Hamburg	1	0
16. 10. 2016	Germany	Hamburg	1	1
10. 5. 2016	Germany	Grafing	1	3
2. 3. 2011	Germany	Frankfurt	2	2
16. 4. 2016	Germany	Essen	0	3
7. 10. 2015	Germany	Dessau	1	0

4. 8. 2013	Germany	Brandenburg	1	2
24. 12. 2012	Germany	Bonn	0	1
12. 5. 2012	Germany	Bonn	0	2
5. 5. 2012	Germany	Bonn	0	29
7. 2. 2005	Germany	Berlin	1	0
26. 3. 2010	Germany	Berlin	0	3
29. 8. 2012	Germany	Berlin	0	1
17. 9. 2015	Germany	Berlin	0	1
19. 5. 2016	Germany	Baden-Württemberg	1	0
24. 7. 2016	Germany	Ansbach	0	15
29. 1. 2015	Ireland	North Belfast	1	0
1. 1. 2013	Italy	Venice	0	1
15. 9. 2009	Italy	Trieste	1	1
16. 4. 2015	Italy	Sicily	12	0
26. 6. 2011	Italy	Padua	1	0
3. 10. 2010	Italy	Modena	1	1
12. 11. 2015	Italy	Milan	0	1
12. 8. 2006	Italy	Brescia	1	0
18. 2. 2013	Netherlands	Brabant	1	0
2. 11. 2004	Netherlands	Amsterdam	1	1
11. 3. 2004	Spain	Madrid	201	1841
3. 4. 2004	Spain	Madrid	1	11
27. 1. 2016	Sweden	Tanum	1	0
11. 12. 2010	Sweden	Stockholm	0	2
3. 2. 2008	Sweden	Malmö	1	0
23. 4. 2012	Sweden	Landskrona	1	0
15. 11. 2010	Sweden	Katrineholm	1	0
18. 11. 2005	Sweden	Hogsby	1	0
19. 11. 2008	England	Woolwich	1	0
14. 9. 2015	England	White Chapel	1	0
14. 12. 2008	England	West Yorkshire	0	1
5. 8. 2004	England	West Bromwich	1	0

6. 7. 2007	England	Stoke	1	0
23. 4. 2005	England	Southall	1	0
4. 7. 2007	England	Sheffield	1	0
18. 2. 2016	England	Rochdale	1	0
20. 11. 2004	England	Oxford	1	0
2. 6. 2002	England	Orpington, Kent	1	0
14. 1. 2003	England	Manchester	1	3
30. 4. 2009	England	Manchester	1	0
28. 5. 2012	England	Luton	0	1
7. 7. 2005	England	London	52	750
13. 11. 2004	England	London	1	0
22. 5. 2013	England	London	1	0
4. 8. 2016	England	London	1	5
2. 7. 2009	England	London	0	1
15. 3. 2009	England	London	0	1
12. 7. 2010	England	London	0	1
11. 9. 2011	England	London	0	2
5. 12. 2015	England	London	0	3
20. 5. 2016	England	London	0	4
10. 3. 2008	England	Liverpool	1	0
23. 4. 2010	England	Leicester	0	1
21. 5. 2006	England	Leeds	1	0
23. 10. 2007	England	Leeds	1	0
20. 2. 2010	England	Huddersfield	1	0
12. 6. 2008	England	Forest Gate	0	1
12. 12. 2010	England	Feltham	0	1
28. 10. 2013	England	Essex	1	0
18. 9. 2008	England	Crawley	0	1
23. 9. 2001	England	Cambridge	1	0
9. 6. 2004	England	Brixton	1	0
11. 9. 2003	England	Bradford	1	0
1. 11. 2006	England	Blackburn	5	0

11. 1. 2003	England	Birmingham	1	0
23. 10. 2005	England	Birmingham	1	1
10. 3. 2006	England	Birmingham	1	0
17. 5. 2014	England	Accrington	0	1

Stále se obávám o svou bezpečnost

¹⁰⁸ Zdroj: GfK: Safety concerns: Global study: Overall, one in three are 'always concerned' about their safety and security. *Www.gfk.com* [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.gfk.com/global-studies/global-studies-safety-concerns/>>.